

Балабақша бой
көтереді

2-бет

Тандау құқығы –
таразыда

4-бет

Сырт айдыннан
ұпайсыз қайтпады

8-бет

• ПРЕМЬЕР-МИНИСТРДІҢ ЖҰМЫС САПАРЫ

Байырғы өндірістегі жаңа бетбұрыс

Премьер-Министр Олжас Бектенов Қарағанды облысына жұмыс сапары аясында Балқаш қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуымен танысты. Үкімет басшысы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың монокаланы дамыту, инженерлік және көлік инфрақұрылымын жаңғырту, өндірістік әлеуетті күшейту және тұрғындардың өмір сүру сапасын арттыру жөніндегі тапсырмаларының орындалу барысын тексерді. Сапар барысында жол және әуежай инфрақұрылымынан бастап, жылу энергетикасы мен денсаулық сақтау нысандарына, геологиялық барлау мен металлургиядағы ірі инвестициялық жобаларға дейінгі бірқатар бағыт қамтылды. Балқаштың алдағы дамуында өндірісті жаңғыртумен қатар экономиканы әртараптандыруға, туризмді дамытуға және қаланың әлеуметтік инфрақұрылымын жақсартуға басымдық беріліп отыр.

Салтанат ІЛІЯШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Жол жаңарып, әуежай жаңғырып

Балқаштың дамуы қаланың көлік қолжетімділігімен тікелей байланысты. Осы бағытта өңірде соңғы жылдары бірқатар ірі жоба жүзеге асырылды.

Қарағанды облысы әкімінің бірінші орынбасары Азамат Тайжановтың мәліметінше, ұзындығы 363 шақырым болатын «Қарағанды-Балқаш» және 200 шақырымдық «Қарағанды-Қарқа-

ралы» автомобиль жолдарын реконструкциялау аяқталды. Ал, 457 шақырымдық «Қарағанды-Жезқазған» тасжолын жаңарту жалғасып жатыр.

Жалпы, облыста 643 шақырым автомобиль жолы жөндеумен қамтылып, оған 61,3 млрд теңге бағытталған. Алдағы үш жылда тағы 875 шақырым жолды жөндеу жоспарланып отыр. Нәтижесінде 2029 жылға қарай нормативтік жағдайдағы автомобиль жолдарының үлесін 97%-ға жеткізу көзделген.

➤ 2-бет

Коллаж жасаған Аруйлым Коктева

• ФОРУМ

Жүректерді біріктірген тіл

Достық үйінде «Ұлы даланың ұлтаралық тілі» атты облыстық форум өтті. Алқалы басқосуға көрнекті қоғам қайраткерлері, Қазақстан халық кеңесі мен этномәдени бірлестіктердің және білім беру, денсаулық сақтау, құқық қорғау органдарының өкілдері, әскери қызметшілер мен жастар қатысты. Бүгінгі таңда этносаралық қарым-қатынастың, өзара құрметтің, қазақстандық қоғам интеграциясының берік іргетасы және өзекті құралы болып табылатын қазақ тілінің біріктіруші ролі – форумның басты тақырыбы болды.

Ерік НАРЫН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Форум басталмас бұрын Қарағанды облысының тілдерді оқыту орталығының әдіскері құрметті меймандарға қазақ тілін үйренуге арналған «Сарыарқа» веб-сайтын таныстырды. Сайттың мақсаты – қазақ тілін үйренушілерге тілді тез, тиімді және ыңғайлы әдістер арқылы меңгеруге мүмкіндік беру. Сайтты әзірлемес бұрын мамандар 1 жыл көлемінде отандық және шетелдік тәжірибелерге сүйене отырып зерттеген. Веб-сайттың мүмкіндіктері мен артықшылықтары көп. Әзірлеушілер қазақтың бояуы көрініп тұрсын деп сайттың интерфейсінің басты элементі ретінде шаңырақты алған. Сайтқа мұғалім ретінде және тіл үйренуші ретінде тіркелуге болады. Веб-сайт қарапайым деңгейден жоғары деңгейге дейін әзірленген. Кез келген тіл үйренуші деңгейін белгілеу арқылы қазақ тілін меңгереді. Деңгей-

ді анықтау тесті «КАЗТЕСТ» жүйесі негізінде әзірленген.

Сайтқа 30 диктордың ішінен 10 білікті, кідіріс, екпін, интонациясы дұрыс қыз-жігіттерден құралған диктор таңдалған. Сайтта жалпы саны 5 мың тапсырма дыбысталуымен салынған. Сайт мобильді құрылғыларға оңтайландырылған.

Әр деңгей үш бөлімнен тұрады. Бірінші бөлімде лексикалық минимумды бекітуге арналған подкастар жинақталған. Екінші бөлімде грамматиканы түсіндіруге арналған бейнесабактар бар. Үшіншісінде жағдаяттық бейнероликтер топтастырылған. Әр бөлімде 20 сабақтан берілген.

– Уақыт талабына, сұранысқа сай мемлекеттік тілді оқыту әдістемесін жаңартып, IT технологияға бейімдеу басты назарда. «Сарыарқа» казак

тілін үйренуге арналған веб-сайтына ЖИ тапсырмасын қостық. Тіл үйренуші берілген сөйлемді микрофонға дыбыстап, ЖИ-дің көмегімен оның сәйкестігін тексереді, яғни сөздердің дұрыс дыбысталуы мен айтылу дағдысын меңгереді. Әр деңгейде бірнеше тақырыптық сабақтар бар. Пайдаланушы әр тақырыптық сабақты жаңа сөздерді үйренуден бастайды. Әрі қарай пайдаланушы үйренген сөздерін тыңдап, оқып, жаза алады және сөйлеуді бекіту үшін жаттығуларды орындайды. Сондай-ақ, әр сабақта пайдаланушы жаттығулардың көмегімен жаңа сөздерді бекітеді. «Сарыарқа» сайты – қазақ тілін оңай әрі қызықты үйренгісі келетіндер үшін таптырмас құрал. Бұл веб-сервис оқу үдерісін тиімді әрі нәтижелі етуге көмектеседі, – деді Қарағанды облы-

сының тілдерді оқыту орталығының әдіскері Мунира Ағымбаева.

Ә.Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінің студенті Иван Луков ғаламтор браузеріне арналған «Бір сөз» бағдарламасын әзірлепті.

– Бұл браузерлерде тілдік ортаны алмастыратын бірегей бағдарлама. Қолданушы браузерді ашқан бетте экранның оң жақ шетінде бағдарламаның сілтемесі менмұндап тұрады. Сілтемені ашқанда мемлекеттік тілді меңгеруге арналған қысқа тапсырмалар тұрады. Сілтемені ашып, жауап беруге бар-жоғы 5-10 секунд уақыт жұмсалады. Тапсырмаларды орындау арқылы қолданушы өзінің білімін арттырады, – деді Иван Луков.

➤ 3-бет

БАСПАСӨЗ-2027

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Облыстық «Ortalyq Qazaqstan» газетіне 2027 жылға жазылу науқаны басталды. Күнделікті жаңалықтар, сараптамалық мақалалар, мәдениет пен спортқа арналған жарияланымдар, барлығы – бір газетте. «Ortalyq Qazaqstan» – сенімді ақпарат, салмақты сараптама!

Газетке 6 айға және 1 жылға жазылуға болады

Санаттар	Баламалы жазылым	«Қазпошта» АҚ Қала (теңге)	«Қазпошта» АҚ Аудан/ауыл (теңге)
Кәсіпорындар мен ұйымдар үшін	12 айға 15 500 теңге	6 ай	16 109,75
		12 ай	32 219,50
Жеке жазылулар үшін	12 айға 7000 теңге	6 ай	7 529,07
		12 ай	15 058,14

Жеңілдікті тарифтер 25 қазаннан 25 қарашаға дейін (жылдық жазылым)

Санаттар	Баламалы жазылым 12 айға	«Қазпошта» АҚ Қала (теңге)	«Қазпошта» АҚ Аудан/ауыл (теңге)
Кәсіпорындар мен ұйымдар үшін	11 500	27 219,50	16 825,05
Жеке жазылулар үшін	5800	12 858,13	11 725,05

☎ Анықтама телефоны: 41-26-85, 8-702-638-56-85, 8-778-846-00-01, 8-705-902-04-05.
✉ E-mail: otchel.pochtovyy@bk.ru

Каспи QR арқылы жазылуға болады

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ!

Газетке жазылу «Қазпошта» АҚ пошта байланысының барлық бөлімшелерінде, сондай-ақ Ермеков көшесі, 33 үй, 8-қабат мекенжайы бойынша редакцияда ресімделеді. «Ortalyq Qazaqstan» газеті редакциясында баспа бағасы бойынша (жеткізу қызметтерінің құнысыз) баламалы жазылу жүргізіледі.

«Ortalyq Qazaqstan» – әр шаңыраққа!

Байырғы өндірістегі жаңа бетбұрыс

(Соңы. Басы 1-бетте)

Жол сапасын бақылау да күшейтілмек. Жол активтерінің ұлттық сапа орталығы 1071 жолқұрылыс материалының сына-масын алып, оның 81%-ы нормативтік талаптарға сәйкес екенін анықтаған. Белгілі болған 155 сәйкессіздікті жою жұмыстары жүргізілуде. Қазір өңір жолдарында жеті автоматтандырылған өлшеу жүйесі жұмыс істейді. Олар республикалық және облыстық маңызы бар жолдар бойынша 1859 ұйғарым шығарған. Алдағы екі жылда тағы 12 автоматтандырылған өлшеу жүйесін орнату жоспарланған.

Олжас Бектенов жол құрылысына бөлінген қаражаттың тиімді жұмсалыумен қатар атқарылған жұмыстың сапасы басты назарда болуы керектігін айтты.

– Президент өңірлердегі инфрақұрылымды жаңғырту, әсіресе жолдардың сапасын жақсарту мәселесін әрдайым атап өтуде. Орталықтан қажетті қаражат бөлінуде. Жергілікті жерлерде оның мақсатты жұмсалыуына, ең бастысы – жұмыс сапасына бақылауды күшейту қажет. Ел ішіндегі және халықаралық маңызы бар жолдар барлық сапа стандарттарына сәйкес келуі керек. Әкімдік өзіне сеніп тапсырылған аумақтағы жұмыстарды бақылауға алуы тиіс. Азаматтардың шағымдарының басым бөлігі дәл осы ішкі жолдарға қатысты. Бұл мәселені қатаң бақылауға алыңыздар, – деді Премьер-Министр.

Үкімет басшысы 1967 жылы салынған Балқаш әуежайын кешенді жаңғырту нәтижелерімен де танысты. Жобаға мемлекет меншігіне қайтарылған активтер қаражаты тартылып, Арнаулы мемлекеттік қордан 946 млн теңге бөлінген.

Жаңғырту барысында ұшу-қону жолағына шығатын жол мен перрон қайта жөндейді. Әуежайдың тарихи сәулеттік келбеті сақталып, терминал аумағы 1,8 мың шаршы метрден 2,7 мың шаршы метрге дейін кеңейтілді. Өткізу қабілеті сағатына 60 жолаушыдан 80 жолаушыға дейін артты. Сонымен қатар, 11 бірлік жаңа арнайы техника мен заманауи жабдық сатып алынды. Бүгінде әуежай инфрақұрылымы ІСАО стандарттарына сәйкес келеді.

Көлік қолжетімділігінің жақсаруы Балқаш туризмінің дамуына да ықпал етпек. Жазғы маусымда «Астана-Балқаш» және «Алматы-Балқаш» бағыттарындағы субсидияланатын әуе рейстері аптасына бес рет орындалды. «Қарағанды-Балқаш» теміржол қатынасы да іске қосылды.

2026 жылғы жазғы маусым қорытындысында Балқашқа шамамен 200 мың турист келген. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңінен 18,3%-ға жоғары. Туристтік қызметтен түскен кіріс 4 млрд теңгеден асты.

Balkhash индустриялық аймағында да туристік инфрақұрылымды кеңейту көзделіп отыр. Биыл жалпы инвестиция көлемі 5,3 млрд теңгені құрайтын

алты жаңа демалыс аймағы ашылды. Төрт жұлдызды екі қонақүй салу жобасы басталды. Инженерлік және жағалау инфрақұрылымын дамыту арқылы көл жағасында жыл бойы жұмыс істейтін туристік кластер қалыптастыру жоспарланған.

ЖЭО-дан ангиоорталыққа дейін

Балқаштағы жаңғыртудың тағы бір маңызды бағыты – тұрғындардың күнделікті өміріне тікелей әсер ететін әлеуметтік және коммуналдық инфрақұрылым.

2026 жылы Қарағанды облысының әлеуметтік саласын дамытуға 432 млрд теңге бөлінді. Оның 298 млрд теңгесі білім беруге, 63 млрд теңгесі мәдениет пен спортқа, 55 млрд теңгесі әлеуметтік қамсыздандыруға, 15,7 млрд теңгесі денсаулық сақтауға бағытталған.

Премьер-Министр Балқаш көпсалалы ауруханасының жанынан биыл мамыр айында ашылған жаңа ангиографиялық орталықтың жұмысымен танысты. Орталық жедел қан тамырлары аурулары кезінде тәулік бойы медициналық көмек көрсетуге арналған.

Жобаны жүзеге асыруға мемлекет меншігіне қайтарылған активтер қаражаты пайдаланылып, Арнаулы мемлекеттік қордан 1 млрд теңге бөлінді. Республикалық бюджет есебінен ангиографиялық қондырғы, компьютерлік томограф және магниттік-резонанстық томограф секілді медициналық жабдықтар сатып алынды.

Орталықтың ашылуы Балқаш пен Приозерск қалаларының, Шет және Ақтоғай аудандарының шамамен 150 мың тұрғынына жоғары технологиялық мамандандырылған және рентгенэндоваскулярлық медициналық көмектің қолжетімділігін арттырды. Ең бастысы, шұғыл жағдайда «алтын сағат» қағидатын сақтап, жүрек-қан тамырлары аурулары мен инсульт кезінде науқасқа дер кезінде көмек көрсету мүмкіндігі кеңейді.

Облыстың денсаулық сақтау басқармасының басшысы Самат

Кенжибаевтың мәліметінше, осы жылдың ішінде айынан 148 ангиографиялық зерттеу мен эндоваскулярлық араласу жүргізілген. Оның ішінде, 70 стенттеу және баллондық ангиопластика операциясы бар. Операцияларды дер кезінде жасау 70 адамның өмірін сақтап қалуға мүмкіндік берген.

Олжас Бектенов өңір әкімдігіне кешеннің үздіксіз жұмысын қамтамасыз етуді және кадрлық әлеуетін күшейтуді тапсырды.

– Президент Аукымды құрылыс бағдарламасының іске қосылғанын жариялады. Бұл ретте, ең алдымен, әлеуметтік инфрақұрылым нысандарын салу көзделіп отыр. Қаражат дәл осындай медициналық нысандарға, білім беру орталықтарына, инженерлік желілерге және сумен жабдықтау нысандарына, яғни азаматтардың өмір сүру сапасына тікелей әсер ететін мәселелерді шешуге бағытталады, – деді Үкімет басшысы медицина қызметкерлерімен кездесу барысында.

Балқаштың коммуналдық инфрақұрылымындағы негізгі нысанның бірі – жылу электр орталығы. 2025 жылдың қорытындысы бойынша қабылданған шаралардың нәтижесінде ЖЭО апатты «қызыл аймақтан» шығарылған. Биыл негізгі жабдықтарды жөндеуге жоспарланған 3,2 млрд теңгенің жұмыстары толық аяқталды.

Қазір станция қуатын кеңейту және жаңғырту жүріп жатыр. Жалпы құны 30,3 млрд теңге болатын №5 қазандық агрегаты салынууда. Негізгі жабдықтарды монтаждау аяқталып, қазандық цехының ғимараты мен отын беру тракты салынған. Заманауи газ тазарту жабдығы жобалануда. Жоба аяқталғанда станцияның бу өндіру қуаты сағатына 270 тоннаға артады.

Келесі кезеңде құны 28,7 млрд теңге болатын №5 жаңа турбоагрегат орнату көзделген. Ол электр қуатын 65 МВт-қа, жылу қуатын сағатына 55 Гкал-ға арттыруға мүмкіндік береді. Жобаны 2028 жылдың соңына дейін аяқтау жоспарланған.

Сонымен бірге, 2025-2026 жылдардағы күзгі-қысқы кезеңде

Балқаш ЖЭО-да II дәрежелі 17 ақау тіркелген. Осыған байланысты өңірлік штабқа станция жұмысын тұрақты бақылауда ұстап, қаланы жылумен үздіксіз қамтамасыз ету тапсырылды.

Мыстың жаңа дәуірі

Балқаш – тек туристік қала емес, еліміздің ірі индустриялық орталығының бірі. Сондықтан, жұмыс сапарының ауқымды бөлігі тау-кен металлургиясы, геологиялық барлау және өндірісті жаңғырту мәселелеріне арналды.

2026 жылдың қаңтар-тамыз айларында облыстағы өнеркәсіптік өндіріс көлемі 3,7 трлн теңгеге жетіп, өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 4,7%-ға артқан. Облыс өңдеу өнеркәсібі өнімінің көлемі бойынша республикада екінші орында тұр.

Қаратас мыс кен орнында Премьер-Министрге «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясының геологиялық барлау жұмыстары таныстырылды. Қазір «Қазгеология» еліміздің жеті облысындағы жалпы аумағы 55 мың шаршы шақырым учаскелерде зерттеу жүргізуде. Бұдан бөлек, жалпы аумағы 100 мың шаршы шақырым болатын 20 негізгі учаскеде 1:50 000 масштабтағы жоғары дәлдіктегі зерттеулер басталған.

«Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы басқармасының төрағасы Нариман Абсаметовтің айтуынша, компания өткен жылы үш лицензия алып, алтын, мыс және сирек кездесетін металдар бойынша геологиялық барлау жұмыстарын бастаған. Қазірдің өзінде 8 тоннадан астам алтын мен 150 мың тонна мыс қоры расталған. «Қаратас» жобасында мыстың орташа мөлшері 0,35%-дан 0,46%-ға дейін өскен.

Геологиялық барлауға жасанды интеллект те енгізілуде. Геологиялық керіңдерді талдайтын жүйе әзірге 80% дәлдік көрсетіп отыр, жыл соңына дейін оны 95%-ға жеткізу көзделген.

Саланы мемлекеттік қолдау көлемі де ұлғаймақ. Геологиялық барлауға бөлінетін мемлекеттік

мыс, 10 тонна алтын және 1,5 млн тонна күкірт қышқылын өндіруге қауқарлы болмақ. Құрылысты 2027 жылы бастап, зауытты 2030 жылы іске қосу жоспарланған.

Жоба шамамен 1,2 мың тұрақты жұмыс орнын ашуға мүмкіндік береді. Кәсіпорын іске қосылған кезде қызметкерлердің 90%-ы қазақстандық мамандар болуы көзделген.

Жаңа буын зауытында заманауи балкыту агрегаттары, электролиз және бағалы металдар өндірісі цехтары, шлактарды өңдейтін жеке учаске болады. Қолданылатын технология мыс алу көрсеткішін 98%-ға дейін жеткізуге мүмкіндік береді. Экологиялық көрсеткішке де айрықша мән беріліп отыр. Қазіргі Балқаш мыс қорыту зауытымен салыстырғанда

қаржыландыру 10 есеге артып, алдағы үш жылда шамамен 500 млн долларды құрайды.

Балқаш мыс қорыту зауытында Үкімет басшысына қазіргі өндірісті жаңғырту және жаңа мыс қорыту зауытын салу жобалары таныстырылды. 1938 жылдан бері жұмыс істеп келе жатқан металлургиялық кешен Қазақстандағы катодты мыс өндірісінің шамамен 51%-ын қамтамасыз етеді. Кәсіпорынның жобалық қуаты жылына 220 мың тонна катодты мыс, 1,1 млн тонна күкірт қышқылы, 10 тонна алтын және 400 тонна күміс өндіруге есептелген.

Биыл «Қазқмыс» зауыты жаңғыртуға 21,8 млрд теңге бағыттап отыр. «Kazakhmys Smelting» ЖШС бас директоры Жәнібек Байғабеловтің мәліметінше, құны 5 млрд теңгеден асатын №1 Ванюков пешіне күрделі жөндеу аяқталған. 2027 жылы құны 5,4 млрд теңгеден асатын №2 Ванюков пешін жөндеу жоспарланған. Анод пештері, конвертерлер, күкірт қышқылы цехының жабдықтары мен өндірістік инфрақұрылым да жаңартылууда.

Бұдан да ауқымды жоба – Балқашта жаңа мыс қорыту зауытын салу. Жобаға салынатын жеке инвестиция көлемі 750 млрд теңгені құрайды. Жаңа кәсіпорын жылына 300 мың тонна катодты

шығарындылар көлемін жылына 60 мың тоннадан 5 мың тоннаға дейін төмендету көзделген.

Үкімет басшысы мемлекеттік органдарға жаңа мыс қорыту зауытының белгіленген мерзімде пайдалануға берілуіне қажетті қолдау көрсетуді тапсырды.

Сапар барысында «SGS Kazakhstan Ltd» халықаралық талдау зертханасының мүмкіндіктері де таныстырылды. Мұнда геологиялық және технологиялық сынамаларды зерттеудің толық циклі жүргізіледі. Алдағы уақытта зертхана қуатын жылына 350 мың сынамаға дейін жеткізу жоспарланып отыр.

Осылайша, Балқашта қолға алынған жобалар бір ғана саламен шектелмейді. Жол мен әуежайды жаңғыртудан бастап медициналық көмектің қолжетімділігін арттыруға, жылу жүйесінің сенімділігін қамтамасыз етуден жаңа өндірістер ашуға дейінгі жұмыстар тұрғындардың тұрмыс сапасының жақсаруымен, экологиялық жаңғырумен және туризмнің дамуымен ұштастыру.

Суреттерді түсірген primeminister.kz сайты, Александр МАРЧЕНКО

• ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

Балабақша бой көтереді

Балқаш қаласының 9-шағын ауданында 280 орындық жаңа заманауи балабақшаның құрылысына алғашқы кірпіш қаланды. Үш қабатты нысанның құрылысы облыс әкімдігі мен «Қазқмыс» корпорациясы арасындағы ынтымақтастық аясында жүзеге асырылмақ. Салтанатты шараға облыс әкімі Ермағанбет Бөлекпаев, «Қазқмыс» корпорациясы басқарма төрағасы Руслан Өскенәлі, қала тұрғындары, ардагерлер және жобаға жауапты мамандар қатысты.

Нұрдіс КӨРІМ, «Ortalyq Qazaqstan»

заманауи инфрақұрылым қалыптастыру да қарастырылған. Нысан құрылысының құны 3,7 млрд теңгені құрайды. Құрылыс жұмыстарын аяқтау 2027 жылғы қыркүйекке жоспарланған. Облыс әкімі Ермағанбет Бөлекпаев әлеуметтік нысанның бой көтеруі шаһардың болашағы үшін маңы-

зды екенін атап өтті.

– Бүгін біз 280 орындық балабақшаның алғашқы кірпішін қалап отырмыз. Өсіп-өркендеп келе жатқан Балқаш үшін бұл жай ғана жаңа әлеуметтік нысан емес, қала мен оның тұрғындарының болашағына салынған маңызды инве-

стиция. Әсіресе, бизнестің әлеуметтік мәселелерді шешуге белсенді атсалысуы маңызды. «Қазқмыс» компаниясы өңірде әлеуметтік инфрақұрылымды дамытуға бағытталған бірқатар ауқымды жобаны жүзеге асырып келеді. Жаңа балабақша белгіленген мерзімде салынып, жуық арада алғашқы тәрбиеленушілерін қабылдайды деп сенеміз, – деді Ермағанбет Бөлекпаев.

Балабақша салынатын 9-шағын аудан алдағы уақытта одан әрі кеңейіп, жаңа тұрғын үйлермен толығады. Бұл аумақты қажетті әлеуметтік нысандармен қамту мәселесін де өзекті етіп отыр. Жоба «Қазқмыс» корпорациясының қолдауымен жүзеге асуда. Компанияның басқарма төрағасы Руслан Өскенәлі Балқаштың корпорация үшін өндірістік алаң ғана емес, қызметкерлері мен олардың отбасылары өмір сүретін ортақ шаңырақ екенін айтты.

– Балқаш «Қазқмыс» үшін жай ғана өндірістік алаң емес. Бұл – біздің қызметкерлеріміз тұратын, отбасылар құрылып, олардың балалары өсіп келе жатқан ортақ шаңырағымыз. Сондықтан бүгінгі оқиғаның біз үшін маңызы айрықша. Бұл жоба – компанияда да, өңірде де қолға алған

ауқымды өзгерістеріміздің нақты көріністерінің бірі, – деді Руслан Өскенәлі.

Жалпы, бұл жоба өңірде мемлекет пен бизнестің әлеуметтік серіктестігі аясында қолға алынған жұмыстардың бір бөлігі. Осы жылдың басында облыс пен «Қазқмыс» арасында әлеуметтік жобаларды іске асыруға бағытталған меморандум жасалып, оған 6 млрд теңге көлемінде қаржы қарастырылған. Меморандум аясында Балқаш өңіріндегі басқа да әлеуметтік бастамаларды жүзеге асыру көзделген. Атап айтқанда, Торанғалы және Шұбартүбек кенттерінде медициналық пункттер салу, су спорты түрлеріне арналған база ашу, Саяқ кентінде воркаут аймағы бар балалар алаңын орнату жоспарланған.

Айта кетейік, жаңа балабақшаның құрылысы шаһардың әлеуметтік әлеуетін арттырып, жаңа шағын ауданның дамуына серпін береді. Мемлекет пен бизнестің өзара тиімді әріптестігі нәтижесінде қолға алынған бұл бастама Балқашта тұрғындардың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған.

БАЛҚАШ

Суретті түсірген Александр МАРЧЕНКО

Тұғыры мығым елдің тынысы кең

Халық Конституциясы тұғырына қонды. Енді өмірде не өзгереді? Елді елеңдеткен басты сауал – осы. Ата Заң мемлекеттік басқарудың соны тетіктерін айқындап, азаматтың құқығы, экономика, білім, экология секілді қоғамның құретамыр салаларына да тың талап қойып отыр.

Ерканат КЕҢЕСБЕКҰЛЫ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Құқық ұғымы шынтуайтында кез келген мемлекет үшін ұшқары түсінік еместігі баршаға аян. Осы тұрғыдан алғанда, жаңа Конституцияда адамның құқығы мен бостандығын қорғауға бағытталған бірқатар маңызды кепілдік бекітілді. Осыған байланысты, қылмыстық үдерісте адамның қорғаушы көмегіне жүгіну құқығы алғашқы мезеттерден бастап іске асады. Бостандықты шектеу сот бақылауында болады да, негізсіз ұстауға еш жол берілмейді. Адам өзіне немесе жақын туыстарына қарсы қуәлік беруге міндетті болмайды. Кінәсіздік презумпциясы да конституциялық кепілдік ретінде сәтімен орнықты.

Ата Зандағы тағы бір маңызды

жаңалық – мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғалардың заңсыз әрекетінен келген зиян үшін мемлекеттің жауапкершілігі. Азаматтың жағдайын ауырлататын немесе жауапкершілігін күшейтетін заңның кері күші болмайды. Уақыт өзгерді, құқықтық кеңістік те оңтайлы түрленді. Бүгінде кез келген тұлғаның дербес дерегі – жеке басының қол сұғылмайтын қасиеті шекарасы. Сондықтан, Конституция цифрлық қауіпсіздік пен дербес деректерді қорғауды, сондай-ақ, зияткерлік меншік құқығын да бекітеді. Дегенмен, құқық пен қауіпсіздік арасындағы тепе-теңдік мәселесі барлығын ешкім жоққа шығармас. Ұлттық қауіпсіздікке байланысты құқықтарды шектеудің жекелеген негіздері де мұқият қарастырылды. Бұл теңгерімді тетіктердің

азамат мүддесі мен мемлекет қауіпсіздігі арасындағы тепе-теңдікті қаншалықты сақтайтынын уақыт пен сот үдерісі айқындай жатады.

Ал, экономика саласы еркіндікке сүйенеді. Кәсіпкерге кең жол ашпай, берекелі бизнеске серпін беру қиын. Меншік қорғалмай, инвестициялық сенім қалыптаспайды. Халық Конституциясы осы қос мәселенің құқықтық негізін қалыптады. Заңды кәсіпкерлік қызметке мейлінше қолайлылық беріліп, мүлікті заң шеңберінде кәсіпкерлік мақсатта пайдалануға кепілдік жасалды. Себебі, капитал ең алдымен тұрақтылықты көктейді. Меншік пен инвестицияның қорғалуына сенім артқан сайын елге келетін қаржының да көкжиегі кеңейе бермек. Ата Зандағы тағы бір соны норма – жекелеген

өңірлерге арнайы құқықтық режим енгізу мүмкіндігі. Конституциялық заң арқылы қаржы саласында ерекше тәртіп белгіленіп, тіпті, «жедел даму қаласы» режимі енгізілуі ықтимал. Оның аясында мемлекеттік басқару мен сот жүйесінің жұмыс істеуіне қатысты өзгеше тетіктер қарастырылуы бек мүмкін. Кәнігі сарапшылар мұны экономиканы әртараптандырудың тиімді құралы ретінде бағалайды. Демек, өңірлер арасындағы экономикалық бәсекені күшейтіп, жаңа өндіріс пен инвестиция тартатын нүктелер қалыптастыруға болады. Бірақ, сол мол мүмкіндікпен бірге жауапкершілік те назардан тыс қалмайды. Әсіресе, бюджет қаржысына келгенде. Білімге, медицинаға, инфрақұрылымға, халықты қолдауға бөлінген әр теңгенің тиімділігі енді бұрынғыдан да қатаң таразыға түспегі шүбәсіз шындық.

Табиғаттың тұмса қалпын ескермей, елдің ертеңін бажайлау – күрделі іс. Жердің тынысы, судың тазалығы, ауаның сапасы халықтың тұрмыс-тіршілігімен етене байланысты. Ата Заң табиғатты қорғауды мемлекет пен азаматқа ортақ жауапкершілік ретінде бекітті. Бұл, әсіресе, өндіріс пен ауыл шаруашылығы қатар дамыған облысымыз үшін айрықша мәнге ие. Көмір өндірілетін шахталар мен разрездер, мыңдаған гектар егістік пен жайылым, өзен-көлдер мен су көздері, қалалардың ауасы мен қоршаған ортасы конституциялық жауапкершіліктің де нысаны екендігін баса белгілейміз.

Іргесі берік елдің ілкімді ісі көп. Адамға – құқық, еңбекке – мүмкіндік, елге – жауапкершілік. Осы ұштаған ұғым орныққан мемлекет те мығым, сол халықтың болашағы да баянды болмақ.

Сурет akorda.kz сайтынан

Жүректерді біріктірген тіл

(Соңы. Басы 1-бетте)

Сондай-ақ, қатысушылар Қазақстанның орыс, славян және казак ұйымдары қауымдастығының филиалы дайындаған этникалық стильдегі бұйымдардың экспозициясымен танысты.

Облыстық ішкі саясат басқармасының басшысы Нұрлан Бикенов өңірде мемлекеттік тілді дамыту бағытында 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдама негізінде атқарылып жатқан жұмыстарға тоқталды.

Облысымызда мемлекеттік тілді үйрететін 6 оқыту орталығы мен 8 оқыту курсы жұмыс істейді. Биыл курстарға 3260 адам қатысты. Соның ішіндегі 2550-і – өзге этностың өкілі. Қарағанды, Балқаш, Теміртау, Саран қалаларында, Осакаров, Бұқар жырау аудандарында «Сөйлеп үйренеміз», «Мәміле», «Маржан сөз», «Оңай тіл» курстары жұмыс істейді. Тілді мәдениетпен ұштастыратын «Тілдік лагерь» жобасы да жүзеге асуда. Жобаға қатысушылар тілді меңгерумен қатар, ұлттық салт-дәстүр мен мәдени құндылықтарды үйренеді. Мәселен, жобаға қатысушылардың саны 2024 жылы 20 адамға, ал, бытыр 85 адамға жетті. Биыл жоба облыстың барлық қалаларында, аудандарында ұйымдастырылып жатыр. Бұл – бірегей жоба. Сол себепті де республиканың барлық облысында жүзеге асырылуға ұсынылды. «Өнеріміз саған, Қазақстан», «Сарыарқа – мен жырдың мекені» секілді мәдени жобалар тұрақты түрде жүзеге асып келеді. Бүгінгі форумды солардың жалғасы десек те болады, – деді Нұрлан Бикенов.

Форумға Қазақстан Халық Кеңесінің мүшесі, саяси және қоғам қайраткері, «Аналар мектебі» қоғамдық қорының мүшесі Наталья Дементьева арнайы келді. Ол мемлекеттік тілдің мәртебесі жоғарылаған сайын Қазақстанның әлемдік саяси аренадағы орны да биіктей беретінін атап өтті.

– Бүгінгі Қазақстан тәуелсіздігінің тұғырын биіктетіп, әлемге өз дауысын айқын жеткізіп отырған мемлекет. Осы жолда мемлекеттік тіл – ұлттың рухани тірегі, ел бірлігінің символы, тарих пен болашақты жалғайтын алтын көпір. Оның мәртебесін көтеру тек мәдениетке қатысты мәселе емес. Бұл – мемлекеттің іргетасын берік ету деген сөз. Саналы ғұмырым мемлекеттік тілді насихаттаумен өтіп келеді. Сонау 2000 жылдан бастап, мұғалімдік жолды тандадым. Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінен сабақ бердім. Қазақ тілі біз үшін қашанда алдыңғы қатарда болуы тиіс. Осы стратегиялық бағытта Қазақстан халық кеңесінің орны

ерекше, – деді Наталья Дементьева.

Арнайы келген құрметті меймандардың қатарында «Taldau AI Analytics» аналитикалық орталығының директоры, президенттік жастар кадр резервінің мүшесі Максим Споткай да бар. Ол Қарағанды қаласы еліміздің ірі рухани орталығына айналып келе жатқанын айтты.

– Қарағандыға деген құрметім ерекше. Мұнда тарихи тұлғалардың кіндік қаны тамған. Киелі өңірге келу мен үшін зор мәртебе. Еліміз бүгінде маңызды кезеңдерден өтіп жатыр. Жаңа Ата Заңымыз еліміздің дамуына қажетті аса маңызды тарихи құжат. Жаңа Ата Заң – жаңа сын-қатерлерден аман өту үшін берілген қалқан десек те болады. Заң мен тәртіп, бірлік пен ынтымақ, этносаралық және конфессияаралық келісім, мәдениет пен білім, ғылым және инновация секілді басқа да құндылықтарды қамтитын құжат – Ата Заңымыз. Осының барлығын біріктіретін аса маңызды тетік әрине, мемлекеттік тіліміз. Мемлекеттік тіл – бұл тек қарым-қатынас құралы емес. Мемлекеттік тіл – азаматтарды маңызды құндылықтардың төңірегінде топтастыратын тетік. Сол себепті де мемлекеттік тілді құрметтеу, қадірлеу, оның дамуына үлес қосу баршамамыздың қасиетті борышымыз. Бізден кейінгі толқын да осы мұрат жолында еңбек етсін десек, оларға мектеп қабырғасынан бастап қазақ тілінің қадір-қасиетін ұқтыра беруіміз керек, – деді Максим Споткай.

Форумда өз пікірлерін ортаға салған басқа да спикерлер ауқымды әрі өзекті тақырыптарды қамти келе, қазақстандық қоғамға интеграциялану және елге қызмет ету мемлекеттік тілді меңгерумен тығыз байланысты екендігіне тағы да бір мәрте баса назар аудартып өтті.

Форум әртүрлі этностық топ азаматтарының қазіргі таңда мемлекеттік тілді еркін меңгеріп келе жатқандығын және оны кәсіби қызметінде кенінен қолданыла алатындығын айқын көрсетті.

«Үкілі домбыра» байқауының жүлделері, «Согласие» орыс мәдени орталығы қоғамдық қорының мүшесі Жамал Дзюба домбырамен күй шертті. Ол «Өзін қазақстандықпын деп есептейтін әр азамат оның ұлттық музыкасын да сүю керек», – деді.

Форум бағдарламасының соңында мемлекеттік тілді дамытуға, оның қолданылу аясын кеңейтуге және өңірдегі этносаралық келісімді нығайтуға елеулі үлес қосқан азаматтарға Алғыс хаттар табысталды.

Сурет автордан

Шағын бизнеске – үлкен мүмкіндік

Облыста әлеуметтік кәсіпкерлер мен «Бір ауыл – бір өнім» бағдарламасының финалистері 5 миллион теңгеге дейінгі қайтарымсыз мемлекеттік грантқа үміткер бола алады. Конкурсқа өтінімдер 19 қазаннан бастап қабылданып, 23 қазанда аяқталады. Қаржылай қолдау кәсіпкерлерге өндірісті дамытуға қажетті құрал-жабдықтар мен материалдар сатып алуға мүмкіндік береді.

Облыстың кәсіпкерлік және өнеркәсіп басқармасының мәліметінше, құжаттар тек электронды форматта қабылданады. Өтінім мен қажетті құжаттар топтамасын kezekte.kz цифрлық платформасы арқылы жолдау қажет.

Грант алуға әлеуметтік кәсіпкерлік субъектілерімен қатар биылғы «Бір ауыл – бір өнім» бағдарламасының финалистері де қатыса алады. Аталған жоба жергілікті тауар өндірушілерді қолдауға, олардың өнімдерін нарыққа шығаруға және өңірдің өзіндік брендтерін қалыптастыруға

бағытталған.

Биыл облыстық көрмеде 50-ден астам кәсіпкер өз өнімдерін таныстырған. Алғашқы іріктеу нәтижесінде олардың арасынан үздік 20 қатысушы таңдалды. Кейін бренд-комитет Жапония халықаралық ынтымақтастық агенттігінің сарапшыларымен бірлесіп, он финалисті анықтады.

Финалға табиғи азық-түлік, киіз бұйымдары, авторлық кәсіпкерлік, әшекейлер мен қолдан жасалған косметика өндірушілері, сондай-ақ, Қарағанды облысының ерекшелігін танытатын басқа да

өнімдерді шығаратын кәсіпкерлер өтті. Жобаларды бағалау кезінде өнімнің сапасы, бизнестің даму әлеуеті және тауарды нарықта ілгерілету мүмкіндігі ескерілген.

Мемлекеттік қолдау кәсіпкерлерге өндіріс көлемін кеңейтіп қана қоймай, өнім сапасын арттыруға және жаңа нарыққа шығуға мүмкіндік береді. Әсіресе жергілікті шикізат пен өңірдің ерекшелігіне негізделген шағын өндірістер үшін мұндай қаржылай қолдау бизнесті дамытудың қосымша мүмкіндігі болмақ.

Грант беру талаптары мен кон-

курска қажетті құжаттар жөніндегі толық ақпаратты облыстың кәсіпкерлік және өнеркәсіп басқармасынан алуға болады. Сондай-ақ, кәсіпкерлер тұрғылықты жеріндегі кәсіпкерлік бөлімдеріне және облыстың кәсіпкерлер палатасы мен оның қалалар және аудандардағы филиалдарына жүгіне алады.

Өз тілшімізден

Аграрлар аянып қалмайды

Осакаров ауданында ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер елдімекендерді дамытуға 865 млн теңге бағыттайды. Аграрлық кәсіпорындармен жасалған 16 меморандум аясында ауылдардағы жолдар жөнделіп, мектептер мен мәдениет үйлері жаңартылады, балалар және спорт алаңдары салынып, қоғамдық кеңістіктер абаттандырылады. Бірқатар жоба қазірдің өзінде жүзеге асырылған.

Салтанат ІЛНИЦ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының әлеуметтік әріптестік аясындағы қолдауы ауданның бірнеше елдімекенін қамтиды. Қаражат, ең алдымен, тұрғындардың күнделікті өміріне тікелей әсер ететін инфрақұрылымдық және әлеуметтік мәселелерді шешуге жұмсалмақ.

Атап айтқанда, келісімдерде мектептер мен ауылдық мәдениет үйлерін жөндеу және қажетті құрал-жабдықтармен қамтамасыз ету, қоғамдық орындарды абаттандыру, жолдарды қалпына келтіру, балалар және спорт алаңдарын орнату, кө-

шелерді жаңартандыру жүйесін жаңғырту көзделген.

Соңың ішінде, Қарағайлы және Садовое ауылдарындағы елді мекенішілік және кірме жолдарды жөндеу жоспарланып отыр. Қарағайлыдағы саябақ пен Садовоедағы тың игерушілер аллеясы да абаттандырылады. Бірқатар ауылда көпфункционалды спорт алаңдары мен балалар ойын алаңдары салынады.

Әлеуметтік әріптестік аясындағы жобалардың елеулі бөлігі білім беру саласына бағытталған. Аграрлық кәсіпорындар ауыл мектептерінің материалдық-техникалық базасын жақсартуға атсалысады. Мектептерді заманауи информатика, химия, физика және биология кабинеттерімен жабдықтау қарастырылған. Сонымен қатар, шағын орталықтарға жиһаз бен қажетті құрал-жабдықтар сатып алынып, мектеп ғимараттары жөнделеді және олардың аумағы абаттандырылады.

Жоспарланған жұмыстардың бір бөлігі қазірдің өзінде нәтижесін көрсете бастады. Осакаров кентінде «Рассвет» ЖШС өз қаражаты есебінен ұзындығы 640 метр жол учаскесіне асфальт төседі.

– Қажетті жұмыстардың барлығы жүргізілді. Жолдың негізі дайындалып,

төсем төселіп, тегістелді. Одан кейін асфальт төселіп, нығыздалды. Нәтижесінде тұрғындар үшін жаңартылған әрі жүруге қолайлы жол учаскесі пайда болды, – деді «Рассвет» ЖШС басшысы Виталий Ранерт.

Есіл ауылында да әлеуметтік әріптестіктің нақты нәтижесі бар. Мұнда «Жатва ВВ» ЖШС ауылдық Мәдениет үйінің шатырын жөнделді. Алдағы уақытта ғимаратқа блокты-модульді қазандық орнату және мәдениет мекемесіне қажетті жиһаз сатып алу көзделген.

Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қолдауы тек жекелеген нысандарды жөндеумен шектелмейді. 16 меморандум білім беру, мәдениет, жол инфрақұрылымы, спорт пен абаттандыру секілді ауыл тұрғындары үшін маңызды бірнеше бағытты бір мезгілде қамтып отыр.

Суреттер облыс әкімдігінің сайтынан

Таңдау құқығы – таразыда

Балабақша кезегі екі жылда екі есеге жуық қысқарды. Бірақ, бұл ата-ананың қалаған мекемесінен орын табуы жеңілдеді дегенді білдіре ме? Мектепке дейінгі ұйымға қолжетімділік, қабылдау тәртібінің ашықтығы мен мемлекеттік қаржының мақсатты жұмсалуды – әлі де назар аударуды қажет ететін мәселелер. Құрылтайда көтерілген осы түйткілер балабақша кезегін қысқартумен қатар, мектепке дейінгі білім беру жүйесінің қолжетімділігін қамтамасыз ету қажеттігін көрсетті.

Жамал СОВЕТҚЫЗЫ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Құрылтайда депутат Ләззат Қожахметова мектепке дейінгі ұйымдарға қабылдау тәртібін жетілдіру қажеттігін көтеріп, Оқу-ағарту министріне сауал жолдады. Оның пікірінше, ата-ана өзі таңдаған балабақшадан орын күту үшін баласын басқа мекемеге формальды түрде тіркеуге мәжбүр болмауы керек. Ал, мемлекеттік қаржы баланың құжат жүзінде тіркелуіне емес, оның нақты тәрбиеленіп, білім алуына байланысты төленуге тиіс. Бұл мәселе балабақша кезегінің санын азайтумен ғана шектелмейді. Мұнда ата-ананың таңдау құқығы, бос орындарды әділ бөлу, балалардың нақты қатысуын бақылау және бюджет қаражатының мақсатты жұмсалуды секілді бірнеше маңызды мәселе бар.

Қазір мектепке дейінгі ұйымдарға орналастырудың негізгі тәртібі бойынша бос орын болса, бала бірден қабылданады. Орын болмаған жағдайда күту парағына тіркеледі. Кейде ата-ана өзі таңдаған мемлекеттік балабақша-

дан орын күту үшін баласын басқа мектепке дейінгі ұйымға тіркеуге мәжбүр болуы мүмкін. Нәтижесінде баланың бір мекемеде құжат жүзінде тіркелуі мен нақты қай балабақшаға баратыны арасында айырмашылық туындайды. Құрылтайда көтерілген ұсыныстардың бірі – ата-анаға баласын басқа ұйымға формальды түрде тіркемей-ақ, өзі таңдаған балабақшаның күту парағына тікелей тұру мүмкіндігін беру. Сонымен бірге, бос орын пайда болғанда балаларды кезектілікпен қабылдау тәртібін ашық жүргізу және ақпараттық жүйелер арқылы баланың нақты қатысуын бақылау қажеттігі айтылды.

Қарағанды облысының білім басқармасы ұсынған статистика бойынша, мектепке дейінгі ұйымдарға кезекте тұрған балалар саны 2024 жылы 12 019 болса, 2025 жылы 11 540-ты құраған. Ал, 2026

жылғы көрсеткіш – 6 073 бала. Осы деректерге сүйенсек, 2024 жылмен салыстырғанда кезектегі балалар саны 5 946-ға немесе шамамен 49,5 пайызға азайған.

Кезектің қысқаруы мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі барлық мәселе шешілді дегенді білдірмейді. Нәтижені бағалау үшін балалардың қаншасы балабақшаға нақты орналастырылғанын, ата-аналардың өздері таңдаған ұйымға қол жеткізе алғанын және бос орындардың қаншалықты тиімді пайдаланылып отырғанын да ескеру қажет.

Ваучерлік қаржыландырудың негізгі мақсаты – мемлекеттік қаражатты нақты балаға көрсетілген мектепке дейінгі білім беру қызметімен байланыстыру және ата-ананың балабақша таңдау мүмкіндігін кеңейту. Бұл жүйе арқылы балаға ваучер беріліп, ата-ана бос орындары бар мектеп-

ке дейінгі ұйымды таңдай алады.

– Биыл Қарағанды қаласында 12 842 ваучер сәтті белсендіріліп, балалар ваучерлік қаржыландыру арқылы мектепке дейінгі ұйымдарға қабылданған. Жүйенің тиімділігі тек берілген ваучерлер санымен өлшенбеуге тиіс. Ең маңыздысы – баланың нақты қызмет алуы және бөлінген қаражаттың мақсатына сай жұмсалуды. Мемлекеттік қаржының әрбір бөлігі нақты балаға көрсетілген қызметпен байланысты болуы қажет. Осы орайда баланың балабақшаға қатысуын бақылау тетіктері де маңызды. Мектепке дейінгі ұйымдарда күнделікті табельдеу ата-аналар тарапынан расталады. Баланың құжат жүзінде тіркеліп, іс жүзінде балабақшаға бармауын анықтау үшін «INDIGO» ақпараттық жүйесі мен Ұлттық білім беру деректер қоры пайдаланылады.

Бұл жүйелер балаларды қабылдау мен олардың қозғалысын есепке алуға мүмкіндік береді, – деді облыстың білім басқармасының мектепке дейінгі және жалпы орта білім бөлімінің бас маманы Мөлдiр Жұмадилова.

Қолданыстағы тәртіп бойынша мектепке дейінгі ұйымға барып жүрген баланың ата-анасы оны күту парағына тіркеп, өзі таңдаған басқа балабақшаға ауысуға мүмкіндік алады. Бос орын пайда болғанда ақпараттық жүйе кезекте бірінші тұрған ата-анаға хабарлама жібереді. Егер ата-ана бір күнтізбелік күн ішінде жауап бермесе, өтінім күту парағынан алынып, хабарлама келесі кезекте тұрған адамға жолданады. Бұл тәртіп бос орындарды кезектілікпен ұсынуға бағытталған.

Ваучерлік қаржыландырудың тағы бір маңызды тұсы – ата-ананың таңдау құқығын кеңейту. Бұрын ата-ана өзі қалаған балабақшадан орын күту барысында басқа ұйымға тіркелуге мәжбүр болуы мүмкін еді. Ал, ваучерлік жүйе бос орындары бар мекемелерді таңдауға мүмкіндік береді. Дегенмен, ата-ананың қалаған балабақшасына қол жеткізуі үшін кезектің ашықтығы мен қабылдау тәртібінің әділдігі сақталуы керек. Осы ретте кезек санының азаюы мен ата-ананың мәселесі толық шешілуін бір көрсеткішпен бағалау дұрыс емес. Балабақшаға кезекте тұрған балалардың саны азайғанымен, белгілі бір мекемеге сұраныс жоғары болып қалуы мүмкін. Сондықтан, ата-ананың нақты қай ұйымды таңдағаны, қанша уақыт күткені және ұсынылған орынға қол жеткізу мүмкіндігі де назардан тыс қалмауға тиіс.

Құрылтайда көтерілген мәселенің түпкі мәні де осында. Мемлекеттік қаржының тиімді жұмса-

БОЛАШАҚ ҰРПАҚ

луы, балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен қамту және ата-аналардың таңдау құқығын сақтау өзара тығыз байланысты. Ваучерлік жүйе осы бағытта мүмкіндік бергенімен, оның нәтижесі нақты деректермен бағалануы қажет.

Облыстың білім басқармасының мектепке дейінгі және жалпы орта білім бөлімінің бас маманы Мөлдiр Жұмадилованың айтуынша, ваучерлік қаржыландыру жүйесінің енгізілуіне байланысты мектепке дейінгі ұйымдарға кезекте тұрған балалар санының динамикасы өзгерген. Балаларды қолжетімді бос орындарға орналастырумен және ата-аналардың өздері таңдаған мектепке дейінгі ұйымға ауысу мақсатында күту парағына тіркелу мүмкіндігімен байланысты.

Түйіндей айтқанда, балабақша кезегінің азаюы – маңызды көрсеткіш. Бірақ, мәселенің түпкілікті шешімі балалардың мектепке дейінгі біліммен нақты қамтылуына, бос орындардың әділ бөлінуіне және мемлекеттік қаржының мақсатты жұмсалудына байланысты. Мемлекет әр балаға қаражат бөлгенде, оның артында нақты бала, нақты орын және нақты көрсетілген қызмет тұруы керек. Ваучерлік жүйенің тиімділігі кезек санының азаюымен ғана емес, оның ашықтығымен, балалардың нақты қатысуымен және ата-аналардың құқықтарының сақталуымен бағалануға тиіс.

Суретті түсірген
Жангелді ӘБДИҒАЛЫМ

• ТӘУЕЛСІЗДІК ҚАЛҚАНЫ

Антқа адалдық

Ел тыныштығы мен қоғам қауіпсіздігін кірпік қақпай күзету – әр секунд сайын жоғары жауапкершілікті талап ететін мәртебелі міндет. Шаһар көшелеріндегі әрбір тыныш таң мен күнделікті кезекшілік – Ұлттық ұлан сарбаздарының қалтқысыз қызметінің айқын дәлелі. Іргетасы 1966 жылы қаланған 5451 әскери бөлімі алты онжылдық ішінде талай жас сарбазды отаншылдыққа баулып, жүздеген офицердің кәсіби шыңға бастау алған берік мектебіне айналды. Тарихы терең, дәстүрі даңқты бұл әскери бөлімнің 60 жылдық мерейтойы салтанатты түрде аталып өтті.

Мағжан ҚҰДАЙБЕРГЕН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Мерекелік кеш Әнұранмен ашылып, бөлімнің Жауынгерлік Туы шығарылды. Ұлттық ұлан оркестрінің әуезді сазы салтанатты шараның ажарын аша түсті. Бөлімнің қалыптасуына еңбек сіңірген ардагерлер мен бүгінгі әскери қызметшілер бас қосқан жиында өткенге құрмет көрсетіліп, ел тыныштығын күзеткен азаматтардың қызметі ұлықталды.

Алпыс жыл бұрын басталған қызмет жолының алғашқы парактары шаһар көшелеріндегі патрульдік кезекшілікпен өрілген-тін. 1966 жылғы 30 қыркүйекте қабылданған Коммунистік партияның Орталық комитеті мен КСРО Министрлер кеңесінің №571 қаулысы, сондай-ақ, КСРО Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығы арнайы моторландырылған милиция бөлімдерін құруға негіз болды. Сол жылдың қазан-желтоқсан айларында Қарағандыда арнайы милиция батальоны жасақталып, бүгінгі 5451 әскери бөлімінің тарихы басталды.

1967 жылғы 1 сәуірде жанадан құрылған батальонның жеке құрамы қала көшелерінде патрульдік-посттық қызметке кірісті. Жауынгерлер қоғамдық тәртіпті

талай жас офицер кәсіби жолын бастады. Сержанттар жауынгерлерді тәртіпке, жауапкершілікке, әскери бауырластыққа тәрбиеледі. Уақыт өзгеріп, әскери құрылымдар жаңарғанымен, Отан алдындағы борышты адал атқару ұстанымы өзгерген жоқ. Бүгінгі мерейтойда бөлімнің қалыптасуы мен дамуына үлес қосқан азаматтардың барлығына ризашылығымызды білдіреміз. Ардагерлеріміздің жинақтаған тәжірибесі, әскери тәртіпке қойған талабы мен елге адалдығы кейінгі ұрпаққа үлгі болып келеді. Қазіргі жетістіктеріміз – сол еңбектің жалғасы, – деді Олжабай Мусин.

Заман талабына сай әскери құрылымдар жаңарып, қызметтің

иелерін құттықтап, бөлімнің қоғамдық тәртіп пен азаматтар қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі еңбегіне тоқталды. Төтенше жағдайлардың салдарын жоюға қатысып, күрделі әрі жауапты міндеттерді атқарып жүрген әскери қызметшілердің кәсіби даярлығын атап өтті.

– Алпыс жылдық тарих – талай буынның мандай тері мен ел тыныштығы жолында атқарған қызметінің шежіресі. Бөлімнің әскери қызметшілері қоғамдық тәртіпті сақтап, азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, төтенше жағдайлардың салдарын жою секілді күрделі міндеттерді абыроймен орындап келеді. Осы жетістіктердің негізінде аға буынның елеулі еңбегі жатыр. Бүгінгі жауынгерлер олардың ерлігі мен батылдығын, әскери борышқа адалдығын үлгі тұтады. Менің де қызмет жолым осы бөліммен байланысты, – деді Нұрлан Мұхамедов.

Мерейтойда аға буын өкілдерінің еңбегіне де ерекше құрмет көрсетілді. «Орталық» өңірлік қолбасшылығы ардагерлер кеңесінің төрағасы, отставкадағы генерал-майор Ерсайын Рүстемханов жеке құрамды мерейтойымен құттықтап, ел аمانдығы мен халық тыныштығын тіледі.

– Ардагерлер кеңесінің атынан және өз атыман баршанаңызды әскери бөлімнің алпыс жылдық мерейтойымен құттықтаймын! Ең алдымен, еліміз аман, халқымыз тыныш, аспанымыз ашық болсын. Аға буын қалыптастырған даңқты дәстүрлерді жалғастырып, әскери борыштарыңызды абыроймен атқара беріңіздер. Мерзімді қызметтегі сарбаздар міндетін лайықты орындап, туған жеріне, отбасына аман оралсын. Офицерлер мен келісімшарт бойынша қызмет атқарып жүрген әскери қызметшілер еңбек жолын абыроймен жалғастырып, зейнетке құрметпен шығып, ардагерлер қатарын толықтырсын! Баршанызға зор денсаулық, отбасыларыңызға амандық, қызметтеріңізге сәттілік тілеймін. Ел тыныштығы жолындағы еңбектеріңіз жемісті болсын! – деді Ерсайын Рүстемханов.

Салтанатты жиында зейнетке шыққан әскери қызметшілер, запастағы офицерлер мен сержанттар, бөлімге еңбегі сіңген мамандар марапатталды.

Суреттер
ұйымдастырушылардан

• КӘСІПКЕРЛІК

Сүт цехының сүбелі ісі

Абай ауданының Дзержинский ауылдық округіне қарасты Қоянды ауылында орналасқан сүт өнімдерін шығаратын цехты 2017 жылы осы жердің азаматы Ақжол Бәкен өз күшімен ашқан еді. Сол жылы ол «Қоянды» АӨК болып құрылып, сүт қабылдау және оны өңдеу бағытында жұмысын бастаған болатын.

Ержан ИМАШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Содан бергі мерзімде ол сүт цехы өндірісін біртіндеп дамытып, жергілікті шаруашылықтармен тұрақты байланыс орнатты.

Ал, 2026 жылдан бастап, кәсіпорын «Асхан сүт өнімдері» ЖШС атауымен сүт өңдеу өндірісін жаңа бағытта дамытуға басымдық беріп отыр.

Бүгінде сүт цехы Абай, Нұра және Бұқар жырау аудандарындағы шаруашылықтардан сүт қабылдап, өңір тұрғындарын табиғи әрі сапалы сүт өнімдерімен қамтамасыз етіп келеді.

Қазіргі таңда сүт цехы тәулігіне шамамен 4 тонна сүт қабылдайды. Әсіресе, жазғы айларда сүт көлемі артып, тәулігіне 6 тоннаға дейін жетеді. Бұл – жергілікті шаруашылықтармен қалыптасқан тұрақты байланыстың және цехта өндірілетін табиғи өнімдерге деген сұраныстың жоғары екенінің көрсеткіші.

Кәсіпорын алдағы уақытта өндіріс көлемін одан әрі ұлғайтуды жоспарлап, осы мақсатта сүт цехында жөндеу және жаңғырту

жұмыстарын жүргізуде. Жоспарланған жұмыстар аяқталғаннан кейін келесі жылдан бастап, бір ауысымда 7-10 тоннаға дейін сүт қабылдамақшы.

– Кәсіпорынның дамуы жергілікті тұрғындарды жұмыспен қамтуға да өз ықпалын тигізуде, – дейді Дзержинский ауылдық округінің әкімі Алтынай Жиенбаева. – Қазіргі таңда сүт цехында 25 адамға дейін еңбек етеді. Олардың қатарында «Күміс жас» бағдарламасы аясында жұмыс істеп жүрген азаматтар да бар. Қызметкерлер тұрақты жұмыспен қамтылып, еңбекақыларын уақытылы алып келеді.

«Асхан сүт өнімдері» ЖШС басшысы Ақжол Бәкен алдағы уақытта өндірістік қуаттың артуына байланысты жұмыс орындарының санын көбейтуді де жоспарлап отыр. Бұл өз кезегінде ауыл тұрғындары үшін жаңа мүмкіндіктер ашып, жергілікті жерде тұрақты жұмыспен қамтуды арттыруға ықпал етеді.

Абай ауданы

Сурет
ұйымдастырушылардан

• ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА

Мейірім мен қамқорлыққа толы 60 жыл

Халық арасында «НОДА» деп аталатын облыстық білім басқармасына қарасты №2 арнаулы мектеп-интернатының іргетасы қаланғанына 60 жыл толып отыр. Мұнда негізінен қимыл-тірек мүшелері зақымданған балалар оқиды. Ерекше қажеттілігі бар балаларға арналған бұл мектепте биылғы оқу жылында 149 оқушы тәрбие алуда. Барлығы 22 сынып болса, соның 9-ы даярлық және бастауыш сыныптар, 5-9 сынып саны 9 және 10 сынып төртеу. Интернатта облыстың ауылдары мен қалаларынан келген балалар жатып оқиды. Барлық оқушылар үш мезгіл тегін тамақпен қамтамасыз етілген. Қимыл-қозғалысына зақым келген мұндай балаларды оқыту, тәрбие беру, өмірге бейімдеу, кәсіби дағды беру қоса жүргізіледі. Бұл мектеп-интернат бір-бірімен тығыз байланысты үш бағытта жұмыс істейтін қазіргі замандық оқу-дамыту кешені болып табылады. Ол бағыттар мыналар: оқу-тәрбиелік, коррекциялық-дамыту және емдеу-сауықтыру. Жалпы, бұл мектептегі білім беру үрдісі – әрбір баланың ерекшелігіне орай мүмкіндігін ашып, қабілетін жетілдіруге негізделген. Мұнда оқушыларды бір-бірімен салыстырмай оларды қолдайды, асықтырмай көмек береді, әр балаға өз шама-шарқынша алға ұмтылуға мүмкіндік жасайды. Міне, осындай ерекше оқу орнының ұстаздары мен тәрбиешілері, логопедтер мен дефектологтар да 60 жылдан бері мейірім мен қамқорлық жасап келеді. Ендеше, осындай өзгеше мектеп-интернаттың қалай қалыптасқанына сәл шегініс жасап көрейік.

Осыдан тура 60 жыл бұрын, яғни 1966 жылдың қараша айының 2 күні Жаңа Майқұдықтың бұрынғы жетім балалар үйінің базасында полиомиелиттен зардап шеккен жеткіншектерге арналған шағын мектеп ашылды. Алғашқы жылдары қиындықтар көп болды. Арнаулы қондырғылар, әдістемелік материалдар жетіспеді. Ең бастысы, мұнда өз ісіне берілген педагогтер болды. Сол алғашқы жылдары коррекциялық педагогика негізі қаланып, қамқорлық, шыдам және қолдау көрсету тәрізді адамгершілік қасиеттер қалыптасты және осы күнге дейін жалғасып келеді. Мектептің алғашқы директорлары Василий Чуркин, Ольга Гулченко, Павел Сим, Галина Зиман тәрізді педа-

тернат нағыз дамыған заман талабына сай оқыту-дамыту кешені болып табылады. Жоғарыда атап өткеніміздей, мұнда оқыту-тәрбие беру, коррекциялық дамыту және емдеу-сауықтыру бағыттары кешенді түрде жүргізіледі. Сонымен қоса «Қазақстан халқына» қоғамдық қорының қайырымдылық бағдарламасы аясында мектептің химия кабинетін тиісті жабдықтармен қамтамасыз етіп, оқушыларға кәсіби білім беруге қажетті шеберхана, қыш құю және тігін цехын құрал-жабдықпен жасақтап берген. Сөйтіп, мұнда 5 сыныптан бастап бастауыш кәсіби даярлық жүргізіледі. Оларға болашақ мамандықтарын таңдауға көмектеседі. Пәндік кабинеттердегі практикалық са-

тән сұлулығын қалыптастыру, – дейді мектеп директоры Эльмира Жанбырбайқызы бізбен әңгімесінде. Бізде күн сайын кішкентай ғажайыптар орын алып жатады: бір бала алғашқы қадамын жасайды. Кеше судан қорыққан оқушы бүгін бассейнде еркін жүзеді. Тілі шықпаған бүлдіршін алғашқы рет «Анашым» дейді. Бір өрен шеберханада өз қолымен қыш бұйымын жасап қуанады. Балалардың осындай бақытты сәттері үшін бүкіл ұжым күн сайын тынымсыз еңбек етеді, – дейді мектеп басшысы. Мүмкіндігі шектеулі балалар-

Федоровский мен Виталий Крадин болатын. Олар Англияның Лафборо қаласында шағын футболдан мүмкіндігі шектеулі футболшылар арасында өткен әлем чемпионатына еліміздің құрамасы қатарында қатысқан екен. Қазақстан бұл чемпионатқа тұңғыш рет қатысып, қола медаль алды. Өрине, аталмыш мектептің спорт саласында табысқа жеткен түлектері көп. Олардың барлығын атап шығу мүмкін емес.

Ал, жоғары оқу орындарында білім алып, қоғамда өз орындарын тапқан мектеп түлектері қаншама. Оларды басқаларға үлгі етіп атап айтуға болады. Мысалы, осы мектептің түлегі Амангелді Қайырбеков – заң ғылымының магистрі, «Құлыншақ» қайырымдылық қорының президенті. Ольга Прокопишина – пауэрлифтингтен халықаралық дәрежедегі төреші, халықаралық Паралимпиада комитетінің қызметкері. Мейіржан Шаяхметов – «Қамқор-2007» қоғамдық бірлестігінің төрағасы, волонтерлік қозғалыс негізін қалаушылардың бірі. Олеся Барашкина – ерекше мүмкіндікті қажет ететін адамдар ішінен шыққан модель, қазір Германияда тұрады. Арайлым Әуез – жүзуден халықаралық дәрежедегі спорт шебері, дәрігер-невропатолог. Айта берсе мұндай биік белестерге жеткен мектеп түлектері көп.

«НОДА» мектеп-интернатының ұжымы жай ғана педагогтар емес, олар кеңпейілді, ерекше мейірімді жандар. Мұнда тек жүрегі кең, қайырымды адамдар

Біздің мақсатымыз – тек білім беру ғана емес, жан және тән сұлулығын қалыптастыру, – дейді мектеп директоры Эльмира Жанбырбайқызы бізбен әңгімесінде. Бізде күн сайын кішкентай ғажайыптар орын алып жатады: бір бала алғашқы қадамын жасайды. Кеше судан қорыққан оқушы бүгін бассейнде еркін жүзеді. Тілі шықпаған бүлдіршін алғашқы рет «Анашым» дейді. Бір өрен шеберханада өз қолымен қыш бұйымын жасап қуанады. Балалардың осындай бақытты сәттері үшін бүкіл ұжым күн сайын тынымсыз еңбек етеді.

иергерлері мен «Жыл мұғалімі» байқауының жүлдегерлері жетерлік. Атап айтқанда, олар: Шолпан Құрмашева, Владимир Шаль, Қарлыға Наукенова, Гүлнұр Қалиева, Гүлмира Әлиева, Камила Каппарова, Медет Мауянов сынды ұстаздар.

Мектептің 60 жылдық тарихында осында әр жылдары еңбек еткен ардагерлердің орны ерекше. Олар мыналар еді: Нина Сударчикова, Екатерина Терентьева, Лидия Скорнякова, Галина Скорнякова, Әлия Нұрәлинова, Райхан Әубәкірова, Валентина Кузнецова, Галина Олейникова, Любовь Лытнова, Шолпан Иманқұлова, Галина Садықова, Наталья Шабанова, Лариса Пак және тағы басқалар. Осы ардагерлердің тәжірибесін үйреніп, бұл күнде олардың жолын жалғастырып келе жатқан ұстаздар да баршылық. Солардың қатарында ұзақ жыл өз мамандықтары бойынша мінсіз қызмет етіп келе жатқан кейбір ұстаздарды атап өтуге болады. Олар: психолог Лидия Ковалева, дефектолог Толкын

кадірлеп, дәстүр жалғасын қамтамасыз ету үшін 4 музей жұмыс істейді. Оның экспонаттарын ұжым мүшелері өздері жинап, өз қолдарымен жасаған. Біріншісі – Ұлы Отан соғысының ардагері, Даңқ орденінің үш дәрежесінің иегері Мүтәш Сүлейменов атындағы музей. Мұнда патриоттық тәрбиеге байланысты кездесулер өтіп тұрады. Екінші – мектеп музейінде оның 60 жылдық тарихына қатысты құжаттар, фотосуреттер, марапаттар сақталған. Үшінші – спорт музейінде осы салада мектеп түлектері қол жеткізген кубоктар, медальдар, фотосуреттер қойылған. Төртіншісі – этнографиялық музейде қазақ халқының тұрмысы, салт-дәстүріне қатысты жәдігерлер орын тепкен. Мұнда балаларға ұлттық тәрбие беруге қатысты дәрістер өтеді.

Қорыта айтқанда, өзінің 60 жылдығын атап өтіп отырған Қарағанды қаласындағы мүмкіндігі шектеулі, яғни қимыл-тірек мүшелері зақымданған балаларға арналған №2 мектеп-интернат

гогтердің жетекшілігімен мектеп қанатын жайып, уақыт сынына шыдап берді. Бұл оқу орнының дамуына оның директорының бірі Нинель Белая үлкен үлес қосты. Ал бұл мектептің шағын коррекциялық мекемеден нағыз жетілген, қимыл-тірек мүшелеріне зақым келген балалар үшін үміт сыйлаған тәрбие орнына айналуына Гүлнар Қырғызбаева өз үлесін қосты. Қазіргі директоры Эльмира Амандықованың сауатты басшылығы арқасында мектеп-интернат одан әрі дамып, материалдық-техникалық базасы нығайып, әлеуметтік әріптестік кеңейіп, жаңа жобалар іске асуда.

Мектеп-интернаттың 60 жылдық тарихына үңілсек, 1969 жылы негізгі мектептің алғашқы түлектері оқу бітірген екен. 1973 жылы бұл оқу орны орта мектеп мәртебесін алған. Осыдан екі жылдан соң жалпы білім беретін орта мектептің тұңғыш түлектері түлеп ұшқан. Сол жылдардан бастап қосалқы бағдарламалар бойынша оқыту басталған. Ал 1980 жылдан бастап бастауыш сыныптарға оқушылар қабылданды. 1995 жылы мектеп жаңа ғимаратқа көшті. Тағы үш жылдан кейін бұл оқу орны Қарағанды облысы білім басқармасының тірек-кімші мүшелері зақымданған балаларға арналған №2 мектеп-интернаты мәртебесін алды. Сол жылдан бастап оқу мемлекеттік тілде жүргізіле бастады. Бұдан соң мектептің жаңа оқу корпусы салынып, 2016 оқу жылында есігін айқара ашты.

Қазіргі күнде бұл мектеп-ин-

бактар балалардың танымдық белсенділігінің дамып, сараптау, ойлау қабілетін жетілдіре түседі. Мұндағы коррекциялық-дамыту жұмыстары әрбір баланың ерекшелігі мен қабілетін қолдануға бағытталған. Мектеп оқушыларымен психологтар, дефектологтар, логопедтер күнделікті жұмыс жасап, олардың қиындықтарды жеңіп, өз-өздеріне сенуіне көмектеседі. Бұл жүйе педагогтердің, психология-педагогикалық қолдау қызмет мамандарының және отбасының бірлесе әрекет етуіне негізделген. Мектепте оқушылардың танымдық белсенділігін қалыптастырып, өмірлік және әлеуметтік әдетті үйренуге, өз мүмкіндігін ашуға барлық жағдай жасалған. Коррекциялық көмектің сапасын арттыру үшін заман талабына сай психологтің, логопедтің, дефектологтің кабинеттері жабдықталып, мониторинг кабинеті мен сенсорлық кабинет жұмыс жасайды. Яғни, әр баланың ерекшелігі ескеріліп, заманауи тәсілдер мен материалдар қолданылады. Мұның бәрі баланың зердесін ашып, сөйлеу, ойлау, қимыл қабілетін ашып, эмоциялық жағдайын жақсартуға бағытталған. Ал, емдеу-сауықтыру және қалпына келтіру жұмыстарына емдік дене шынықтыру, суда жүзу, парафинмен емдеу, массаж кіреді. Бұл кешеннің жұмысына педиатр, невропатолог, ортопед, психиатр, медбикелер және емдік дене шынықтыру нұсқаушылары қатысады.

– Біздің мақсатымыз – тек білім беру ғана емес, жан және

мен 60 жылдан бері жұмыс істеп келе жатқан бұл мектеп-интернат өз мәртебесін республикалық деңгейде бірнеше рет дәлелдеген. Мысалы, 2001 жылы еліміздің Білім және ғылым министрлігінің «Білім ұясы – 2001» республикалық байқауында «Үздік жыл интернаты» номинациясы бойынша бірінші дәрежелі дипломмен марапатталды. 2016 жылы «Үздік адамдар. Білім берудегі үздіктер» халықаралық энциклопедиясына енді. 2017 жылы Қазақстанның 100 үздік мектебінің қатарына еніп, «Білім берудегі көшбасшы – 2017» II Ұлттық сыйлығының лауреаты атанды. Қазіргі күні бұл мектеп-интернат инклюзивті білім берудің облыстық тірек мектебі болып саналады.

Бұл оқу орнының тәрбиеленушілері оқуда, өнерде және спорт саласында өте белсенді. Мысалы, спорт саласында мектеп түлектері әлемнің ең беделді ареналарында еліміздің намысын қорғап жүр. Олар негізінен паралимпиада ойындарында табысқа қол жеткізіп келеді. Айталық, АҚШ-тың Солтүстік Каролина штатында Х дүниежүзілік олимпиада ойындарына, Токиода өткен II Азия жасөспірімдер паралимпиада ойындарында жүлде салған. Дания, Польша, Ұлыбритания, Ресей, Грекия, Бахрейн елдерінде өткен түрлі жарыстарда мектеп түлектері талай рет табыспен оралған. Биылғы жылы күз айында облыстық газеттерге спортшы екі жас жігіттің суреті шықты. Бұлар осы мектептің бұрынғы оқушылары Анатолий

ғана жұмыс істей алады. Бұл үлкен ұжымда техникалық қызметкерлерді қосқанда 100-ден астам адам қызмет істейді. Солардың 80-ге жуығы арнайы білімі бар мұғалімдер, тәрбиешілер, дефектологтар, логопедтер, психологтар, емдік дене шынықтыру нұсқаушылар және тағы басқалар. Олар өз кәсіби шеберлігін күн сайын дәлелдеп келеді. Ұжымда облыс әкімінің сыйлығы

Хамитова, дефектолог-ұстаз Жанар Әбжанова, тәрбиеші Рымкүл Баймұрынова, дене шынықтыру пәнінің мұғалімі Еркебұлан Сәденов, тәрбиеші Алмагүл Құсбекова, бастауыш сынып мұғалімі Елена Арабская, музыка пәнінің ұстазы Жанар Әрінова, логопед Наталья Доманова және директордың шаруашылық жөніндегі орынбасары Людмила Бучакова. Мектепте өткен-кеткенді

тың бүгінгі тыныс-тіршілігі осындай. Бұл жай ғана оқу орны ғана емес, үлкен үміт мекені. Мерейтой құтты болсын, құрметті ұстаздар мен мектеп түлектері!

Серік СЕКСЕНҰЛЫ,
Қазақстанның Құрметті
журналисі, «Құрмет» орденінің иегері

Суреттер автордан

• АКАДЕМИК АРЫСТАН ҒАЗАЛИЕВ – 75 ЖАСТА

Академиктің асқаралы асуы

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі, химия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасының білім, ғылым және техника саласындағы Мемлекеттік сыйлығының лауреаты Арыстан Мәуленұлы Ғазалиев 75 жасқа толды. Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінің ұжымы үшін бұл – оқу орнының дамуына өлшеусіз үлес қосып, көптеген ғалымдар мен мамандардың кәсіби қалыптасуына жол ашқан тұлғаға деген шынайы ризашылықты білдіретін ерекше себеп. Мерейтой уағында Арыстан Мәуленұлына университетке арнаған саналы құмыры, оның дамуы мен өркендеуіне сіңірген еңбегі үшін жүрекжарды алғыс пен ыстық ықылас білдіргіміз келеді.

Ізденіс пен ілгерілеу

Бүгінде университетті басқара отырып, әрбір елеулі жетістіктің қыр соңында қаншама күнделікті еңбек жатқанын жақсы түсінемін. Ол университет алдына қойылған міндеттер төңірегінде үлкен ұжымды жұмылдыра білді. Сол жылдары атқарылған ауқымды жұмыстар мен қалыптасқан бастамалардың көбі бүгін де маңызын жоғалтпай, кейінгі буынға қызмет етіп келеді. Қадірлі кейіпкеріміз Қарағанды қаласында Қазақстанның еңбек сіңірген мұғалімі, қаладағы ағарту жүйесін қалыптастыруға атсалысқан тұлғалардың бірі Мәулен Ғазалиевтің отбасында күнделікті келген. Білімге деген құрмет пен ұстаз еңбегін қадірлеу оның тәрбиесіне бала кезінен сіңді. Мектеп қабырғасында жүріп-ақ ол химия пәні бойынша бүкілодақтық олимпиадаларға қатысып, ғылымға бейімділігін танытты.

Алғашқы ғылыми ізденістер оның кейінгі кәсіби жолын айқындады. Жас зерттеушінің ғылым жолында қалыптасуына оның ұстазы, Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі А.Шарифжановтың ықпалы зор болды. 1977 жылы кандидаттық диссертациясын қорғағаннан кейін Арыстан Мәуленұлы ғылыми-зерттеу және оқытушылық қызметін жалғастырды.

Оның ғылыми жолының елеулі кезеңі Қарағанды қаласындағы академиялық Органикалық синтез және көмір химиясы институтымен байланысты. 1987 жылы осы институтта академик М.Журиновтың жетекшілігімен органикалық қосылыстар электрохимиясы зертханасын ұйымдастырды. Ғалымның ғылыми ізденістері бірнеше іргелі бағытты тоғыстырды. Ол нәзік органикалық синтез, табиғи қосылыстар химиясы, фармакология және кванттық химияның мүмкіндіктерін ұштастыра отырып, жаңа ғылыми бағыттың дамуына жол ашты.

Осы бағыттағы көпжылдық еңбектің нәтижесі 1991 жылы сәтті қорғалған докторлық диссертацияға ұласты. Ал, 2003 жылы ғалымның салаға қосқан қомақты үлесі үшін ол Қазақстан Республикасының білім, ғылым және техника саласындағы Мемлекеттік сыйлығының иегері атанды.

Оның жетекшілігімен әзірленген «Цитафат» гепатопротекторы клиникалық сынақтардың бастапқы кезеңіне дейін жеткізілді. Оның ғылыми жетекшілігі негізінде ғылым әлеміне 13 ғылым докторы мен 46 ғылым кандидаты

келді. Ал, оқу-әдістемелік және ғылыми еңбектерінің саны 950-ден асты. Ғалымның шәкірттері мен әріптестерінің қатарында академиктер С.Фазылов пен Б.Тулеуов бар. Бұл тәлімгерліктің адамдық қыры туралы академик Б.Тулеуов өз естеліктерінде ерекше ықыласпен жазды. Арыстан Мәуленұлының тікелей қолдауымен оның сегіз шәкірті жас ғалымдар мен мамандарды қолдауға арналған мемлекеттік бағдарлама аясында баспаналы болды.

Арыстан Мәуленұлының ұйымдастырушылық және басқарушылық тәжірибесі академиялық ғылым мен жоғары білім саласында қалыптасты. Ол сол кездегі Е.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінде бірінші проректор қызметін атқарып, кейін С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан мемлекеттік университетін басқарды. 2008 жылдың ақпанында Қарағанды мемлекеттік техникалық университетінің ректоры болып тағайындалып, бұл қызметті 2016 жылдың желтоқсанына дейін абыроймен атқарды. Осы кезеңде университеттің білім беру және ғылыми әлеуетін кеңейтуге бағытталған жүйелі жұмыстар жүргізіліп, оқу орнының даму мүмкіндіктері жаңа деңгейге көтерілді.

Халықаралық ынтымақтастық та жаңа қарқын алды. Арыстан Мәуленұлы ректор болған жылдары университет TEMPUС, Erasmus Mundus, «Синергия» бағдарламалары мен Шанхай ынтымақтастық ұйымы Университетінің жобаларына қатысты. Шетелдік ғалымдар университетте дәріс оқып, семинарлар өткізіп, оқытушылар мен студенттерді заманауи ғылыми зерттеулердің жаңа бағыттарымен таныстырды. Мұндай байланыстар университеттің ұжымына білім беру мен ғылыми қызметтегі озық тәсілдерді меңгеруге, халықаралық академиялық ортадағы тәжірибені өз жұмысына енгізуге мол мүмкіндік берді.

Жақсылықтан жаралған дәстүр

Студенттік өзін-өзі басқару жүйесінің дамуына да ерекше мән берілді. 2009 жылы, Арыстан Мәуленұлы университетті басқарған кезеңде, жастар ұйымдары мен студенттердің кәсіподақ комитетін біріктірген «Жас Орда» студенттік ұйымдар қауымдастығы құрылды. Бұл құрылым жастарға өз мәселелерін ашық талқылап, нақты ұсыныстар айтуға және университет өміріне тікелей араласуға септесті. Мұның астарында жастарға деген сенім жатты. Өйткені, болашақ

инженер, зерттеуші немесе басшы жауапкершілікті студенттік кезеңнен бастап сезініп, шешім қабылдауға үйренуі тиіс. «Жас Орда» қызметі пікірсайыс турнирлерін, форумдар мен семинарларды, шығармашылық және спорттық іс-шараларды қамтыды. Алайда, қауымдастық жұмысының ерекше бір бағыты – қайырымдылық пен ізгі бастамалар болды.

«Ақниет» қайырымдылық ұйымы көмекке мұқтаж жандарға қолдау көрсету мақсатында студенттерді, оқытушылар мен университет қызметкерлерін ортақ іске жұмылдырды. «Мектепке жол» акциясы аясында аз қамтылған отбасылардың балаларына оқу құралдары жиналды. Ал, «Аяз атаға жол» жобасы балалар үйлері мен паналар орындарындағы тәрбиеленушілердің жаңа жылдық тілектерін орындауға көп көмектесті. Еріктілер балаларға арнайы барып, ойындар мен мерекелік бағдарламалар ұйымдастырды, қайырымдылық концерттерін өткізді. Қарттар да назардан тыс қалған жоқ. Қарттар үйлерінің тұрғындарына азық-түлік пен жылы киімдер жиналып, мерекелік құттықтаулар мен сыйлықтар табысталды.

Осындай ортада адам бойындағы ең маңызды қасиеттердің бірі айналасындағылардың мұң-мұқтажын сезініп, дер кезінде қолдау көрсете білу қабілеті қалыптасады. Университет басшысы ретінде студенттердің ортақ іске белсенді араласып, бір-бірін тыңдауға, бастама көтеруге және қабылдаған шешіміне жауапкершілікпен қарауға үйренуін ерекше бағалаймын. «Жас Орда» бастамасымен университетте тағы бір жарқын дәстүр қалыптасты. 2013 жылдан бері өткізіліп келе жатқан «Ректор балы» студенттік өмірдің ерекше оқиғаларының біріне айналды. Оған қатысушылар үшін жөнелмей мерекелік кеш емес еді. Бірнеше айға созылған дайындық, ортақ репетициялар, би мәдениетін меңгеру және көпшілік алдында бірге өнер көрсету студенттерді жақындастырып, ерекше бірлік пен ортақ рух қалыптастырды. Осындай іс-шаралар жастардың өз қабілетін танытуына, бойындағы сенімділігін арттыруға, жаңа достар табуға және өзін университет қауымдастығының бір бөлігі ретінде сезінуіне

мүмкіндік берді. Студенттік жылдардың ерекше атмосферасы да осындай сәттерден құралады.

Арада қанша жыл өтсе де, түлектердің университетті сағынышпен еске алуына себеп болатын жылы естеліктер ерекше ортада қалыптасады. Көптеген студент үшін «Жас Орда» қоғамдық жұмыс пен ұйымдастырушылық тәжірибенің алғашқы мектебіне айналды. Осы жерде шындалған жастар кейін алған дағдыларын экономикада, мемлекеттік басқаруда, елдің әлеуметтік және мәдени өмірінде пайдаланып жүр.

Мен мұны Арыстан Мәуленұлы мен оның әріптестері еңбегінің маңызды нәтижелерінің бірі деп білемін. Жастардың дербестігі мен бастамашылығын қолдау арқылы университет олардың өзіне деген сенімін нығайтып, қоғамға пайдалы болуға ұмтылысын қалыптастырды.

Ұстаз үшін кеше ғана бірінші курсқа келген жастың уақыт өте келе сенім артуға болатын, жауапкершілігі қалыптасқан азамат болып өскенін көруден асқан қуаныш жоқ. Студентке жасалған жағдай – университеттің білім сапасына деген көзқарасының бір өлшемі. Арыстан Мәуленұлы басқарған кезеңде бұл бағыт нақты істермен көрінді. 2014 жылы 822 орындық «Армандастар Ордасы» жатақханасы пайдалануға берілді. Бір жылдан кейін оқу корпустарының бірі қайта жаңғыртылып, «Серпін-2050» жобасына қатысушыларға арналған «Серпіндестер Ордасы» жатақханасы ашылды. Университет қалашығы жаңарып, инфрақұрылым жүйелі түрде жетілдірілді. Алыстан білім іздеп келген жас үшін жатақхана – жай ғана тұрарын орын емес. Ол – оқуына алаңсыз көңіл бөлуге, жаңа ортаға бейімделуге, болашағын сеніммен жоспарлауға мүмкіндік беретін тұрақтылықтың негізі. Ал, ата-ана үшін баласының бөтен қалада баспанамен қамтылып, қауіпсіз ортада өмір сүріп жатқанын білу – жайлылық сыйлайды. Сондықтан, мұндай жобаларды тек құрылыс немесе инфрақұрылымдық жаңғырту деп бағалау жеткіліксіз. Олардың ар жағында студенттің күнделікті өмірі, ата-ананың сенімі және жас адамның ертеніңе жасалған нақты қамқорлық тұр.

Ректорлық қызметтің адамға жақын қыры дәл осындай істерден айқын танылады.

Ұлағат ұмытылмайды

Арыстан Мәуленұлының университет тарихын сақтау жолындағы еңбегінің ерекше бір қыры оқу орнының негізін қалаушы, Социалистік Еңбек Ері, академик Әбілқас Сағыновтың есімін ұлықтау мен мұрасын кейінгі ұрпаққа жеткізуге бағытталған жүйелі жұмысы дер едік. 2008 жылдан бастап, Арыстан Мәуленұлы университетті басқарған кезеңде, атаулы бағыт жекелеген шаралармен шектелмей, тұтас әрі сабақтаас жұмысқа айналды. Академик Ә.Сағыновтың есімі бас ғимараттағы заманауи жабдықталған үлкен дәрісханаға берілді де, оның бюсті орнатылды. Университет музейінде ғалымның жеке заттары қойылған арнайы экспозиция жасакталды. Ә.Сағынов атындағы ректорлық стипендия тағайындалып, оның өмірі мен еңбегіне арналған естеліктер жинақтары мен ғылыми мұрасын танытатын еселі еңбектер жарық көрді.

Бұл бастамалардың жүзеге асуына Арыстан Мәуленұлы ерекше мән беріп, университеттің тарихи жадын сақтауды маңызды міндеттердің бірі ретінде қарастырды. Соның арқасында Әбілқас Сағыновтың есімі тек университет тарихының бір бөлігі ретінде ғана емес, кейінгі буынға үлгі болатын тұлғалық және ғылыми мұра ретінде кеңінен дәріптелді. Оның бастамасымен университет тарихын жаңғырту және Әбілқас Сағыновтың мұрасын кеңінен таныту бағытындағы жұмыс нақты жобалармен жалғасты. 2012 жылдың желтоқсанында Арыстан Ғазалиевтің тікелей қатысуымен университеттің бас ғимараты алдына академик Әбілқас Сағыновтың ескерткіші орнатылды.

2009 жылдан бастап, Арыстан Мәуленұлының бастамасы бойынша университеттің халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы «Сағынов оқулары» атауымен өткізіле бастады. «Білім мен ғылымдағы инновациялар» көрмесіне де академиктің есімі берілді. «А.С.Сағынов даналық ойлар әлемінде», «Академик А.С. Сағынов: талант қырлары» кітаптарының жарық көруі, арнайы аудиторияның ашылуы және музей қорындағы материалдардың толықтырылуы студенттерге университет негізін қалаған көрнекті тұлғаның өмір жолы мен ғылыми мұрасын тереңрек танып-білуге мүмкіндік берді.

Кеменгер кейіпкеріміз жүйелі жұмысты бір ғана тұлғаның есімін ұлықтаумен шектелмеді. Университет тарихына үлес қосқан ғалымдар мен ұстаздардың құрметіне мемориалдық тақталар орнатылып, «Университет негізін қалаушылар» портреттік галереясы ашылды. Ұстаздар мұрасына осындай ұқыптылықпен қарау маған да жақын. Университет тарихы мемориалдық тақтадағы есімдердің ту сыртынан нақты адамдарды, олардың еңбегін, өз ісіне деген адалдығын көре

білгенде ғана шын мәнінде қымбат құндылыққа айналады. Арыстан Мәуленұлы сол бірегей тұлғалардың есімін жаңғырту арқылы кейінгі буынға тағалымы терең бір құндылықты – алғыс пен құрмет мәдениетін аманат етті.

Өзімізге дейінгі буынның еңбегін ұмытпау, олар қалыптастырған мұраны қадірлеп, әрі қарай дамыту – өткенге тағзым, әрі бүгін атқарып жүрген ісімізге де үлкен жауапкершілікпен қараудың өлшемі. Иә, Арыстан Ғазалиевтің қоғамдық қызметі бір ғана университет аясымен шектелген жоқ. Ол өз ұстазы А.Шарифжановтың есімін ұлықтауға атсалысып, Өскемен қаласында Сарсен Аманжоловқа ескерткіші орнату бастамасын көтерді. Арыстан Мәуленұлының ғылым, білім және қоғамдық саладағы еңбегі мемлекет тарапынан да жоғары бағаланды. Ол «Құрмет» және «Парасат» ордендерімен, сондай-ақ, бірқатар мемлекеттік және кәсіби марапаттармен наградталды. 2020 жылы оған «Қарағанды қаласының Құрметті азаматы» атағы берілді.

Өзі дүниеге келген қалада ғылым мен білімнің дамуына елеулі үлес қосқан тұлға үшін мұндай құрметтің мәні айрықша. Арыстан Мәуленұлы университетті басқарған жылдары жүзеге асқан әрбір бастама үлкен ұжымның ортақ еңбегінің нәтижесі болды. Ол сол күш-жігерді бір арнаға тоғыстырып, ортақ мақсатқа бағыттай білді. Бүгін біз үшін алдыңғы буын қалыптастырған игі істерді сақтап, оны жаңа мазмұнмен жалғастыру маңызды.

Университет табалдырығын аттаған әрбір жаңа буын студенттері мен оқытушылары осы оқу орнының дамуына қаншама еңбек, күш-жігер мен жанашырлық жұмсалғанын білгенін қалаймын. Ал, құмырының елеулі бөлігін университетке арнаған жандар бұл кастерлі шаңырақтан әрдайым құрмет пен ризашылықты сезінуі тиіс.

Құрметті Арыстан Мәуленұлы! Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінің ұжымы атынан және өз атымынан Сізді 75 жылдық мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймын! Университетке арнаған жылдарыңыз, тәрбиелеген шәкірттеріңіз, ұстаздар мұрасына деген ұқыпты көзқарасыңыз үшін Сізге зор алғыс білдіремін. Сізге мықты денсаулық, жан тыныштығын, отбасыңызға амандық пен береке тілеймін. Шаңырағыңыздан әрдайым жылу кетпей, жаныңыздан сүйіспеншілігі мен қамқорлығы күш беретін жақындарыңыз табылсын. Жаңа ойлар мен бастамаларға қуат-жігеріңіз мол болып, шәкірттеріңіздің жетістігі Сізге әрдайым мақтаныш пен қуаныш сыйласын. Сіздің еңбегіңізді жоғары бағалаймыз және университетіміздің дамуына қосқан үлесіңіз үшін шынайы ризашылығымызды білдіреміз!

Сәуле САҒЫНТАЕВА,
«Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ Басқарма Төрағасы – Ректор

• ШАХМАТ

Үздіктер үкіленді

Қарағандыдағы Н.Әбдіров атындағы спорт сарайында ерлер мен әйелдер арасында командалық рапид және блиц шахматтан өтіп жатқан ел чемпионаты өз мәресіне жетті. Іс-шараның жабылу салтанатына мемлекеттік дәрежедегі жаттықтырушы Дастан Қапаев пен Қазақстан шахмат федерациясының Қарағанды облыстық филиалының төрағасы Николай Симонян қатысып, жеңімпаздар мен жүлдегерлерге марапат табысталады. Жүлдегерлердің қатарында өңір атынан сынға түскен Даниял Сапенов жекелей сында 18 жасқа дейін блиц шахматында күміс жүлдеге қол жеткізді.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Айта кетейік, аталған чемпионатқа еліміздің 10 өңірінен 12 команда қатысқан. Алты күнге жоспарланған дүбірлі долада 91 спортшы шеберлігін шыңдап, чемпиондық атақ үшін өзара тартысқа түсті. Николай Авакимович чемпионаттың жоғары деңгейде ұйымдастырылғанын атап өтіп, оң баға берді.

– Командалық сында Астана, Алматы және Павлодардан шыққан үш команда қарсылас олақ келтірмеді. Өзге командалар шағара қарсылық көрсетуге тырысқанымен,

біздің көшбасшыларға жету қиын. Ал, жекелей сындарда бәсекелестік, тіптен, күшейді. Сонымен қатар, Самарқандта өткен дүниежүзілік шахмат олимпиадасынан соң бірден осы турнирге келген спортшыларға да жеке алғысымды білдіремін, – деді Николай Авакимович.

Дастан Исатайұлы да соңғы жылдары отандық шахмат мектебінің әлеуеті артып келе жатқанын жасырмады. Республика көлемінде бұл спорт түрін дамытуға бағытталған турнирлердің саны біршама көбейді. Мәселен, алдағы уақытта Түркістан қаласында 6 жастан 18 жасқа дейінгі спортшылар арасын-

да республикалық чемпионатты қайта өткізу жоспарланғанын жеткізді.

– Қазақстан шахмат федерациясы қазіргі таңда өте тиімді әрі жүйелі жұмыс жүргізіп жатыр. Федерацияның Алматы мен Астана қаласында екі кеңсесі жұмыс істейді. Ал, оның бюджеті шамамен бес миллиард теңгегі құрайды. Федерация басшылығы мен бапкерлер штабы шахматты елімізді зияткерлік ұлтқа айналдыру мақсатында жүйелі түрде еңбек етуде. Бүгінгі таңда ел спортшының көрсеткіші де айтарлықтай жоғары. Егер, бұрын тек қыздар арасында ғана әлем чемпиондары шыкса, қазір ұл балалар да бұл биіктен көрініп, чемпиондар қатары көбейіп келеді, – деді Дастан Қапаев.

– Бұл санатта тоғыз қарсыласпен кездестім. Қарсыластарым мықты. Бірінші қарсыласымнан бастап, соңғы ойыныма дейін күрделі болды. Чемпионаттың жекелей сынында күміс жүлдеге қол жеткіздім. Рапид санатында да бақ

сынағаныммен, бұл жолы қарсыластарға есе жібердім. Командамен де жүлдегерлер қатарынан көріне алмадым. Десе де, біздің команда мықты. Тек, сәттілік жетіспей қалды. Осы құраммен 2023 жылы республикалық блиц түріндегі республикалық бәсекелерден жүлде алғанбыз, – деді жүлдегер.

Турнир барысында Дастан Ка-

паев карағандылық Даниял Сапеновтің шеберлігіне ерекше тоқталып, оның ойынына жоғары баға берді.

Дастан І орын алған спортшымен ұпай саны тең түскенмен, қосымша көрсеткіштер бойынша күміс жүлдеге ие болды. Сондай-ақ, рапид және блиц ойындарында жақсы өнер көрсетіп, өз әлеуетін дәлелдеді. Спортшының қазір-

гі таңда рейтингі – 2500 балл. Ол рейтингті 2700-2650 деңгейіндегі мықты ойыншылармен тең дәрежеде бәсекелесе алатынын көрсетті, – деп жоғары бағасын берді.

Жалпыкомандалық есепте рапид пен блиц бойынша ерлер арасындағы бәсекеде жүлдегерлер құрамы бірдей болды. Қос санатта да елордалық шахматшылар топ жарып, чемпион атанды. ІІ орын алматылықтарға бұйырса, үздік үштікті павлодарлықтар түйіндеді. Ал, блицтен ерлер арасындағы жекелей сында елордалық Алдияр Ансат топ жарды. ІІ орынды оның жерлесі Жандос Агманов иеленсе, үздік үштікке оралдық Азамат Өтеғалиев табан тіреді.

Сұрат Қазақстан шахмат федерациясынан

QOFA: ширек ғасырлық белес

Осыдан бір жыл бұрын Freedom Holding Corp. компаниясының негізін қалаушы Тимур Турлов Қарағанды облыстық футбол қауымдастығының (QOFA) президенті лауазымына тағайындалған еді. Содан бері өңірде футболды жүйелі дамытуға басымдық беруде. Атап айтсақ, мектептерде футбол сабағы, түрлі турнирлер ұйымдастырылып, білікті маман даярлау, спорттық инфрақұрылымды жетілдіру және кәсіби футболды дамытуға дейін ауқымды жұмыстарды қолға алу мақсатында 2 млрд теңге инвестиция күйған. Әрі биыл өңірде Қарағанды облыстық футбол қауымдастығының құрылғанына – 25 жыл. Осыған орай Тимур Турловтың қатысуымен Қарағандыда ауқымды конференция өтті. Маңызды жиында соңғы бір жылда атқарылған жұмыстардың нәтижесін қорытындыланып, өңір футболының әлеуетін арттыру тетіктері талқыланды. Әрі қауымдастық төрағасы өңір футболының дамуына елеулі үлес қосып жүрген бірқатар азаматқа арнайы марапаттар да табысталды.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Инфрақұрылымды дамытуға – 1 миллиард теңге

Конференция басталмас бұрын арнайы делегация Freedom компаниясының қаржысы есебінен жаңғыртылған «Локомотив» стадионына және «Шахтер» футбол клубының жаңа академиясы салынып жатқан құрылыс алаңына барып қайтты. Делегация құрамында облыс әкімінің орынбасары Әлібек Әлденей, QOFA президенті Тимур Турлов және QJ Liga президенті Рохус Шлох бар. Қонақтар нысандарды аралап, атқарылған жұмыстармен танысты.

Айта кетейік, «Локомотив» стадионындағы жаңғырту жұмыстары осыдан бір апта бұрын толық аяқталған. Жөндеу жұмыстары аясында футбол алаңының көгалы жаңартылып, заманауи дренаж жүйесі орнатылды. Жүгіру жолдарының асфальт жабыны ауыстырылып, кешкі уақытта жаттығулар мен матчтар өткізуге мүмкіндік беретін жарықтандыру жүйесі іске қосылды. Ал, орталық стадионда халықаралық FIFA Quality Pro стандартына сай жасанды алаң төселген. Бұдан кейін делегация мүшелері Майкұдық пен «Оңтүстік-Шығыс» шағынауданының арасында салынып жатқан жаңа футбол академиясының құрылыс алаңына да барып қайтты. Ауқымды жоба аясында 3 500 көрерменге арналған стадион, толық өлшемді футбол алаңы, жабық жаттығу манежі, интернат, медициналық блок, жаттығу залдары мен бассейн салу жоспарланған.

– Бірде-бір спорттық жүйе жаттығулар мен ойындарға арналған сапалы әрі қауіпсіз инфрақұрылымсыз дами алмайды. Сондықтан, бұл – біздің жұмысымыздағы басым бағыттардың бірі. 2026 жылы инфрақұрылымды дамытуға шамамен 1 миллиард теңге инвестиция салынды. Атап айтқанда, FIFA Quality Pro халықаралық стандартына сай кәсіби төсеніштері бар екі толық өлшемді футбол алаңы жаңғыртылды. Олардың бірі Қарағандыдағы «Локомотив» стадионы болса, екіншісі Абайдағы «Жігер» стадионы. Сонымен қатар, «Аманат» спорт кешенінде балалардың жыл бойы жаттығуына мүмкіндік беретін жаңа алаң ашылды. Футбол инфрақұрылымы спорттың даму қарқынына сай болуы керек. Футболмен айналысатын балалардың саны артып келеді. Демек, олардың жаттығып, ойын тәжірибесін шыңдайтын алаңдар да көбейе түсуі қажет, – Тимур Турлов.

Екі жаңа ұйым QOFA құрамына енді

Конференцияда Қарағанды облыстық футбол қауымдастығының ширек ғасырлық тарихы сараланып, соңғы жылдардағы өзгерістер мен футболды дамытудың алдағы бағыттары талқыланды.

Осыдан 25 жыл бұрын Қарағанды облыстық футбол қауымдастығы ресми түрде тіркеліп, өңірде футболды жүйелі дамытуға негіз қаланды. Содан бері салада елеулі өзгерістер орын алып, жаңа бастамалар жүзеге асқан. Талантты спортшылар мен білікті мамандардың есімі көпшілікке танылып, балалар мен жасөспірімдер футболынан бастап, бұқаралық және кәсіби спортқа дейінгі бағыттарда маңызды кадамдар жасалды. Конференция барысында сөз алған QOFA президенті Тимур Турлов өңірде футболды дамытудың кешенді моделі қалыптасып келе жатқанын атап өтті.

– Қарағанды өңірінде қазақстандық футболдың даму бағытын түбегейлі өзгертетін кешенді модель қалыптасып келеді. Бұл бастама тек спортты дамытып қана қоймай, бүкіл республика үшін озық үлгі болуға ұмтылады. «Шахтер» футбол клубының мерзімінен бұрын Премьер-Лигаға қайта оралуы өңір спорт әлеуетінің жоғары екенін айқын дәлелдейді. Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі футболдан бастап, балалар мен жасөспірімдер жарыстары, әуесқойлар чемпионаты, инклюзивті жобалар, бапкерлер мен төрешілерді даярлау ісі бір жүйеге біріктірілді. Облыста футбол ортасын сапалы кадрлармен қамтамасыз ету, жергілікті жас таланттарды халықаралық деңгейге шығару және әрбір баланың футболмен айналысуына тең жағдай жасау – басты назарда, – деді QOFA президенті.

Конференцияның ресми бөлімінде делегаттар ұйымдастырушылық мәселелерді қарастырып, қауымдастықтың құрамын кеңейту және басқару құрылымын жетілдіру жөнінде шешім қабылдады. Нәтижесінде, QOFA Атқарушы комитетінің құрамына жаңа мүшелер сайланды. Сонымен қатар, «Қарағанды облысының футболы» корпоративтік қоры және «Қарағанды облыстық футбол, шағын футбол, жағажай және әуесқой футбол қауымдастығы» қоғамдық бірлестігі QOFA құрамына қабылданды. Жиын барысында тағы бір маңызды шешім қабылданып, QOFA президенті Тимур Турловтың ұсынысымен Иван Блат қауымдастықтың құрметті президенті болып тағайындалды. Айта кетейік, Иван Владимировичтің Қарағанды футболын дамытуға

қосқан үлесі зор. Өзі бұған дейін QOFA-ның төрешілер комитетін басқарып, өңірдегі төрешілік жүйенің дамуына атсалысқан жан. Бүгінде қауымдастық тәжірибелі маманға зор сенім артып, оған жауапты міндет жүктеп отыр.

Балалар футболына басымдық

Тимур Турлов QOFA президенті болып сайланғалы бері балалар мен жасөспірімдер футболын, мектеп және бұқаралық спортты дамытуға бағытталған бірқатар ауқымды жобаны жүзеге асырып келеді. Солардың бірі – былтыр ғана іске қосылған ALGA! мектеп футболы жобасы. Осы аралықта жобаға қатысатын мектептердің саны 40 мектепке дейін жеткен. Бүгінде бкл бастама облыстың шалғай аудандарын да қамтып, балаларға өз мектептерінде футболмен тұрақты айналысуға үлкен мүмкіндік беріп отыр. Жобаны дамытуға 70 миллион теңге бағытталыпты. Бірақ, бұл жоба аясында тек оқушыларға арналған футбол сабақтары мен жарыстар ұйымдастырылмайды. Жоба аясында дене шынықтыру пәнінің мұғалімдері де UEFA D бағдарламасы бойынша арнайы даярлықтан өтіп, біліктілігін көтере алады.

– Бүгінде өңір мектептері заманауи спорттық құрал-жабдықтармен қамтамасыз етіліп, дене шынықтыру пәнінің мұғалімдері UEFA D бағдарламасы бойынша арнайы даярлықтан өтуде. Футбол біртіндеп мектеп өмірінің ажырамас бөлігіне айналып келеді. ALGA! жобасының басты мақсаты – балалардың денсаулығына, командалық жұмыс дағдыларына және белсенді

өмір салтын қалыптастыруға инвестиция салу. Мектеп қабырғасында футболмен айналысуға мүмкіндік алған балалардың қатары неғұрлым көбейсе, өңірдегі бұқаралық футбол мен жалпы спорт мәдениеті де соғұрлым дами түседі, – деді Тимур Русланович.

Өңірде қарқынды дамып келе жатқан бастамалардың бірі – Freedom BFL балалар футбол лигасы. Жоба жас футболшылардың тұрақты түрде жарыстарға қатысуына, ойын тәжірибесін жинақтап, футбол дайындығының негізгі кезеңдерінен жүйелі түрде өтуіне мүмкіндік беру мақсатында қолға алынған. Лиганы ұйымдастыру және әрі қарай дамытуына QOFA президенті 50 миллион теңге қаражат бөліпті. Бүгінде нәтиже де жаман емес. Қысқы маусымда лига аясында жарысқа қатысушы командалар саны 159-ға, бала саны 2 700-ге жеткен. Ал, жазғы маусымда 107 командалан 1 900-ден астам жас футболшы жарыс алаңына шығады.

– Бүгінде Қарағанды футболында, әсіресе спорттық инфрақұрылым бағытында, елеулі өзгерістер орын алуда. Жаңа футбол академиясы салынып, алаңдар жаңартылып, жаттығулар мен матчтарды өткізуге қолайлы жағдай жасалуда. Бұрын мұндай мүмкіндіктеріміз болмаған. Дегенмен, кезінде өзіміздің жақсы жаттығу базамыз болған еді. Осы күрделі істі командасымен бірге қолға алып, өңір футболының дамуына серпін бергені үшін Тимур Руслановичке ерекше алғысымды білдіремін. Бір жылдың ішінде көп жұмыс атқарды. Ең бастысы, «Шахтер» алдына қойған мақса-

тына жетіп, Премьер-Лигаға қайта оралды. Алда атқарылар жұмыс әлі көп. Жүзеге асатын игі бастамалар да аз емес, – деді «Владимир Асылбаев атындағы футбол орталығы» ЖШС директоры Петр Асылбаев.

Баламасы жоқ бірегей жоба

QOFA өңірде футбол жаттықтырушыларын, төрешілерді және жас мамандарды даярлайтын BASTA! жобасы да жүйелі жұмыс жүргізіп келеді. Осы мақсатта білім беру іс-шаралары ұйымдастырылып, оқу орындарымен ынтымақтастық нығайтылуда. Сонымен қатар, студенттердің тәжірибеден өтіп, кәсіби дағдыларын жетілдіруіне мүмкіндік жасалған. Жоба аясында студенттер футбол ұйымының күнделікті жұмысымен танысып, саланың қыр-сырын меңгеруге мүмкіндік жасалған.

«Футбол индустриясының дамуы үшін сапалы алаңдар мен жарыстар ғана емес, өз ісін жетік меңгерген білікті мамандар да қажет. Сондықтан, QOFA жұмысының басым бағыттарының бірі – кәсіби кадрлар даярлау. Біз жаттықтырушылар мен жас төрешілерді оқыту жүйесін жетілдіріп, олардың кәсіби деңгейін арттыруға баса мән беріп отырмыз. Ал, BASTA! жобасы студенттерге футбол ұйымының жұмысымен етене танысып, нақты тәжірибе жинақтауға мүмкіндік береді. Жалпы алғанда, бұл – Freedom компаниясының Қарағанды облысында ғана емес, бүкіл Қазақстанда футболдың дамуына үлес қосатын мамандарды даярлауға бағытталған инвестициясы, – деді Тимур Турлов.

Айта кетейік, қауымдастық инклюзивті футболды дамытуға да айрықша мән беруде. Биыл Қазақстан құрамасы церебралды сал ауруы бар спортшылар арасындағы футболдан әлем чемпионатына алғаш рет қатысып, қола жүлдеге қол жеткізді. Үшінші орын үшін өткен кездесуде ұлттық құрама Англия құрамасын 7:2 есебімен жеңіп, тұңғыш рет бәсі биэк бәсекеде олажамен оралған. Бүгінде Қазақстан намысын қорғаған футболшылар қатарында Қарағандының «НОДА» командасының өкілдері Анатолий Федоровский мен Виталий Крадин де бар. QOFA Freedom компаниясы болса команданы қажетті спорттық

FREEDOM

құрал-жабдықтармен қамтамасыз етіп, халықаралық жарыстарға қатысуына қол ұшын созып келеді.

«Өзім қарағандылық «Шахтердің» жейдесінде өнер көрсеттім. Сондықтан, футболдың қаламыздың өмірінде қандай маңызды орын алатынын жақсы білемін. Кезінде команда жоғары деңгейде ойнап, облыс басшылығы мен жанкүйерлердің зор қолдауына ие болды. Алайда, кейін белгілі бір кезеңде футболдың даму қарқыны бәсеңдеді. Соған қарамастан, қарағандылықтардың бұл спортқа деген сүйіспеншілігі ешқашан жоғалған емес. Бүгінде сол қызығушылықтың қайта жанданып, өңір футболының жаңа деңгейге көтеріліп келе жатқанын көріп, ерекше қуанып отырмын. Қауымдастық басшылығына атқарып жатқан жұмыстары мен жас футболшыларға мүмкіндіктері үшін шынайы алғысымды білдіремін, – деді «Шахтер» клубының бұрынғы ойыншысы Сергей Мищенко.

Түйін

Келер жылы Freedom компаниясы QOFA жобаларын жүзеге асыруға тағы да 1,8 миллиард теңге инвестиция салуды жоспарлап отыр. Бұл қаражат спорттық инфрақұрылымды дамытуға, балалар мен жасөспірімдер футболын қолдауға, білікті мамандар даярлауға және жарыстар жүйесін жетілдіруге бағытталмақ. Осы орайда QOFA президенті Тимур Турлов алдағы жоспарларға тоқталып, өңір футболын жүйелі дамыту мен басталған жобалардың сабақтастығын сақтаудың маңызын атап өтті.

– Жүзеге асырылып жатқан барлық жоба мен бастама QOFA, «Шахтер» футбол клубы, QJ League, Freedom компаниясы және өңірлік биліктің бірлескен жұмысының нәтижесі. Мұндай үйлесімді ынтымақтастық кез келген жерде қалыптаса бермейді. Ал, біз үшін бұл – футболды дамытуға бағытталған ауқымды әрі маңызды жұмыстарды жүзеге асыруға берілген үлкен мүмкіндік. Біздің мақсат – футболмен айналысуға адам өмірінің кез келген кезеңінде мүмкіндік беретін тұтас жүйе қалыптастыру. Ол мектептегі футболдан және кәсіби даярлықтан бастап, ересектер деңгейіндегі ойынға әрі осы салада маман ретінде еңбек етуге дейінгі барлық бағытты қамтиды. Алғашқы жылдың өзінде осы жүйенің берік негізін қаладық. Келер жылы да басталған жобаларды жалғастырып, футболды дамыту жұмыстарын жүйелі түрде ілгерілету үшін тағы 1,8 миллиард теңге инвестиция салуды жоспарлаудамыз, – деді Тимур Турлов.

Олай болса, келер жылдан да үміт көп. Жоспарланған инвестициялар мен жаңа бастамалар өңір футболының жаңа жетістігімен қуантады деген сенім мол.

Суреттер Қарағанды облыстық футбол қауымдастығынан

• АГРОКЕШЕН

Фитосанитариялық ахуал тұрақты бақылауда

Өсімдіктерді қорғау – ауыл шаруашылығының тұрақты дамуы мен өңірдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңызды тетіктерінің бірі. Осы бағытта Қарағанды облысында фитосанитариялық ахуалды тұрақты бақылауда ұстау бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде.

Фитосанитариялық қауіпсіздік – тек зиянкестермен күрес жүргізу емес, ең алдымен олардың таралуын алдын ала анықтап, дер кезінде тиісті шаралар қабылдау. Осы мақсатта облыс аумағында аса қауіпті және қауіпті организмдерге тұрақты мониторинг жүргізіледі.

2026 жылы «Республикалық фитосанитариялық диагностика және бойжамдар әдістемелік орталығы» облыстық филиалының мамандары аса қауіпті және

қауіпті организмдерді анықтау бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізіп, жалпы зерттеу көлемі 5,4 млн гектарды қамтыды.

Фитосанитариялық іс-шаралар шеңберінде 2026 жылы облыс бойынша үйірлі шегіртке – итальяндық пруска қарсы 80 100 гектар, ал саяқ шегірткелерге қарсы жалпы 73 870 гектар аумаққа химиялық өңдеу жұмыстары жүргізілді. Бұдан бөлек, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің қаражаты есебінен

аса қауіпті зиянды организмдерге қарсы 18 000 гектар алқап өңделді.

Фитосанитариялық қауіпсіздіктің тағы бір маңызды бағыты – өсімдіктер карантинді. 2026 жылы облыста карантиндік объектілерді анықтау бойынша 57 661 гектар аумақта зерттеу жүргізу жоспарланған. Қазіргі таңда облыс аумағында 178 карантиндік аймақ белгіленген. Оның 174-і – жатаған (қызғылт) уекіріе, 4-еуі – арамсою бойынша. Карантиндік ошақтарды оқшаулау және жою мақсатында жер пайдаланушыларға тиісті хандар, барламалар, нұсқамалар мен ұсынымдар беріліп, орындалды.

Сонымен қатар, ауыл ша-

руашылығы тауарын өндірушілердің фитосанитариялық есептілікті уақытылы әрі сапалы ұсынуының маңызы зор. Есептілік мәліметтері зиянды организмдердің таралуын бағалауға, тәуекелдерді анықтауға және алдын алу шараларын жоспарлауға мүмкіндік береді. 2026 жылғы өзгерістермен фитосанитариялық есепке алу және есептілікті жүргізу тәртібі жетілдірілді.

Бүгінгі таңда фитосанитариялық бақылаудың басты қағида-ты – мәселені салдарымен емес, алдын алу арқылы шешу. Зиянды организмдерді ерте анықтау, фитосанитариялық мониторингті күшейту және ауыл шаруашылығы өндірушілерімен

түсіндіру жұмыстарын тұрақты жүргізу – өңірдің фитосанитариялық тұрақтылығын сақтаудың негізгі кепілі.

Қарағанды облысында өсімдіктерді қорғау және карантин саласындағы жұмыстар алдағы уақытта да жүйелі түрде жалғасып, ауыл шаруашылығы алқаптарының фитосанитариялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету басты назарда болады.

М.ҚҰСАЙЫН,
ҚР АШМ АӨК МИК
Қарағанды облыстық аумақтық инспекциясының өсімдіктерді қорғау жөніндегі инспекторы

Қарағанды облысы бойынша Ішкі мемлекеттік аудит департаментінде мемлекеттік қызметшілерінің Ар-намыс кодексінің, «Мемлекеттік қызмет» және «Жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңдарының нормаларын департамент қызметкерлерінің бұзу фактілерін хабарлау үшін 8:30-18:00-ге дейін жұмыс тәртібімен 56-31-35, 56-25-82 сенім телефондары қызмет етеді. Жеке және заңды тұлғалардың өтініштеріне арналған электрондық мекенжайы flnk.kar@minfin.gov.kz

43-21-55
Жарнама бөлімінің байланыс телефоны

Жерлестерден жүлде күтеміз

Жапонияның Аичи және Нагоя қаласында V Пара Азия ойындарының басталуына санаулы күндер қалды. Байрақты бәсекеде Қазақстан ұлттық құрамасы сапында Қарағанды облысының 10 спортшысы спорттың үш түрінен бақ сынап, ел намысын қорғайды.

Ербөл ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Пара жеңіл атлетикадан Халықаралық дәрежедегі спорт шебері Дастан Мұқашбеков пен

Руфат Хабибуллин сынға түседі. Айта кетейік, Дастан – 2023 жылы Біріккен Араб Әмірліктерінде өткен Пара жеңіл атлетикадан Дүниежүзілік ойындарда II орын иеленген спортшы. Сол жылы Па-

рижде өткен Әлем чемпионатында қола жүлдеге қол жеткізсе, IV Жазғы Пара Азия ойындарында ядро лактырудан чемпион атанды. Әрі жарыс барысында 15,74 метр нәтиже көрсетіп, Азия рекордын да

• КЕШ

Мұқанның мәңгілік мұрасы

Ақтоғай төрінде әнші, өнерпаз, мәдениет саласының қызметкері Мұқан Сәдібековті еске алуға арналған «Әнші Мұқан» атты тағылымды кеш өтті. Өнер иесін ұлықтаған рухани шара ән мен естелікке, сағыныш пен сырға толы болды.

Нұрдос КӘРІМ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Кеш шымылдығы «Сарыжайлау» ұлт аспаптар оркестрінің орындауындағы «Сарыжайлау» күйімен түрілді. Игі шараға арнайы қатысқан Ақтоғай ауданының әкімі Абылай Аманжолов өнер иесінің ел мәдениетіндегі орнына тоқталып, оның рухани мұрасына құрмет

білдірді. Кештің мазмұнын тереңдете түскен сәттің бірі – Мұқанмен бірге жүрген замандастары мен жақындарының естеліктері. Өнердегі сырласы, «Білім беру ісінің үздігі» Күліш Төлеуханова, бауыры Айдоос Мұқатай, бала күннен бірге өскен жан досы Бөде Жақсыбеков Мұқанның өнердегі ғана емес, өмірдегі болмысын да еске алды. Әсіресе, Бөде ақсақалдың жарты ғасырға

жуық достықты арқау еткен әңгімесі көпшілікті тебірентті. Кеште «Әнші Мұқан» атты кітаптың тұсауы кесілді. Бұл жинақ – өнерпаздың ғұмыр жолын ғана емес, Ақтоғайдағы өнер мен мәдениеттің бір кезеңін кейінгі ұрпаққа жеткізетін рухани мұра. Кеште Мұқанның репертуарындағы әндер де орындалды. Гибрат Қожамбаев «Көзкөргендерді», Жоламан Жакупов «Испан серенадасын», Айнаш Жармағанбетова «Найзағай көңілді», Руслан Агисинов «Жидебай вальсін» орындады. Ал, Мұқан Әубәкірулының өз туындысы «Назкенімді» Клим Нұр-

Жеңіс сыйлаған жігер

Қарағандылық «Шахтер» Қазақстан Бірінші лига ойындарының 24 турында өз алаңында шымкенттік «Академия Оңтүстік» клубын қабылдап, 2:0 есебімен жеңіске жетті.

Ербөл ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Бірінші лига ойындарының аяқталуына бар болғаны 2 тур ғана қалды. Ал, жерлестер мерзімінен бұрын Премьер-Лига ойындарына жолдама алған. Қарағандылықтар болса, қалған кездесулерде де ұпай жоғалтқысы келмейді. Бүгінде олар қатарынан 17 ойын жеңіп, үздік ойын өрнегін көрсетіп келеді. Шымкенттік командамен өткен кездесудің алғашқы таймында есеп ашылған жоқ. Дегенмен, ойынның 20-шы минутында қарсылас команда қорғаушысы Шерхан Асанбек Артем Литошка қарсы ойын ережесін өрескел бұзып, «қызыл қағазбен» алаңнан қуылды. Жерлестер осы сәттен бастап, қос қапталдан шабуылды үдетіп, қарсылас қақпасына тегеурінді қысым жасады. Алайда, қанша тырысқанымен, бірінші таймда есеп ашудың сәті түспеді.

Тек екінші таймның 50-ші минутында ғана алаң иелері есеп ашты. Алаң ортасынан Руслан

Белобородый әріптесі Артем Литошка әуелете пас асырды. Допты сәтті қабылдаған Артем қарсылас

Турнир кестесі ҚРЧ. Бірінші лига. 24-тур

О	Клуб	Ой.	Ұт.	Т	Ж	Д/а	Ұп.
1	«Шахтер»	24	21	2	1	66-8	65
2	«Қайрат-Жастар»	23	17	5	1	66-12	56
3	«Тұран»	23	16	2	5	51-21	50
4	«Академия Оңтүстік»	24	13	4	7	36-29	43
5	«Астана Ж»	24	10	3	11	42-49	33
6	«Жайық»	23	9	4	10	21-26	31
7	«Тараз»	23	8	6	9	30-32	30
8	«Каспий Ж»	24	8	4	12	35-41	28
9	«Арыс»	24	8	3	13	32-45	27
10	«Батыр»	23	7	5	11	31-53	26
11	«Хан-Тәңірі»	23	7	4	12	29-44	25
12	«Ақтөбе-Ж»	24	6	6	12	42-73	24
13	«Тобыл»	24	4	5	15	44-61	17
14	«Елімай Ж»	24	3	3	18	19-50	12

қақпашысын қапы қалдырып, командасын алға шығарды. Содан кейін ойынның 79-шы минутын

да Артем Литош дубль авторы атанып, командасына жеңіс сыйлады. Қарсылас қақпашысымен

бетпе-бет шыққан шабуылшы тағы да өз шеберлігін танытып, мүмкіндігін мүлт жібермеді. Осылайша, Бірінші лигадағы қысқа үзілістен кейін алаңға қайта оралған жерлестер қарсыластарынан 2:0 есебімен басым түсті.

Енді «Шахтер» кезекті кездесуін 16 қазан күні сырт алаңда түркістандық «Тұранға» қарсы өткізеді. Ал, маусымның соңғы турында, 22 қазанда жерлестер өз алаңында «Қайрат-Жастарын» қабылдайды.

Сурет клубтың әлеуметтік желідегі парақшасынан

жаңартқан. 2024 жыл да Дастан үшін толағай табыстарға толы болды. Fazza ойындарында ядро лактырудан сынға түсіп, чемпион атанған. Одан бөлек, сол жылы жерлесіміз Парижде өткен XVII Жазғы Паралимпиада ойындарынан қола жүлде еншілеген. Осы жолы да қарағандылық спортшыдан Азия ойындарынан үлкен нәтиже күтеледі.

Пара жүзуге алты спортшы қатысады. Олардың қатарында Халықаралық дәрежедегі спорт шебері Сергей Кинах, Наталья Звягинцева, Диас Кенжебек, Андрей Афанасьев, Роман Потапов және спорт шеберіне үміткер Нұрдаулет Дюсенбаев бар. Сонымен қатар, талай бәсекеде тәжірибесін шыңдап, жүлделі орындардан көрініп жүрген спорт шеберіне үміткер Евгений Быков пен Айжан Бутимбаева арбадағы теннисте бақ сынайды.

Бұл Азия ойындарында жерлестерімізден алтын жүлде күтеміз. Себебі, құрлықтық додаға тәжірибесі мол, талай халықаралық бәсекеде ел намысын абыроймен қорғап жүрген, спорттық бабын қалыптастырған үздік спортшылар аттанғалы отыр. Олардың әрқайсысы өз спортында жоғары нәтижеге қол жеткізіп, жеңіс тұғырына көтерілуге лайық екенін талай мәрте дәлелдеді.

Ендеше, Жапония төрінен ел қоржынына алтын медаль салатын сәтті асыға күтеміз!

Сурет дене шынықтыру және спорт басқармасынан

• ХОККЕЙ

Сырт айдыннан ұпайсыз қайтпады

Қарағандылық «Сарыарқа» Pro Hokei Ligasy ойындарының кезекті турында сырт айдында рудныйлық «Горнякпен» кездесті. Жерлестер алғашқы кездесуінде қарсыластарынан 3:5 есебімен жеңіліп қалды. Десе де, қарымта кездесуде есе қайтарып, 4:1 есебімен жеңіске жетті.

Ербөл ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Бұған дейін қос команда жыл басынан бері сегіз мәрте кездескен. Оның екі кездесуінде жеңіссе, алты ойын жерлестердің пайдасына шешіліпті.

Қос команда арасындағы алғашқы кездесуде айдын иелері шапшаңдық танытты. Әрі бірінші болып, өздері есеп ашты. Ойынның 4-ші минутында қорғаушы Дмитри Пархоменко есеп ашқан. Араға бес минут салып, «Сарыарқа» сапынан Владислав Никулин, одан кейін Данила Карабан қатарынан шайба салып, таблодағы көрсеткішті 2:1-ге жеткізеді. Осылайша кездесудің бірінші бөлігі жерлестердің пайдасына шешілді.

Екіншіке қарай, екінші айналымда алаң иелері басымдық танытып, жерлестерге мүмкіндік қалдырмады. 21-ші және 25-ші минутта Оскар Юлбарисов қос шайба салып, командасын есепте алға шығарады. Осы тұста кездесудің 33-ші минутында қарағандылықтар сапынан Эдуард Михайлов көзге түсіп, таразы басын теңестіреді. Есеп – 3:3. Десе де, бұл кездесуде рудныйлықтар ба-

сым болды. Қарсыластар сапынан 35-ші минутта – Тимур Шингарев, 39-шы минутта – Руслан Утебаев қақпадан саңылау тауып, кездесудің нүктесін қойды. Ал, үшінші айналымда қос команда да таблодағы есепті өзгерте алмады. Осылайша, жерлестер рудныйлықтарға қарсы алғашқы кездесуде жеңіліс тапты.

Қарымта ойында, керісінше, жерлестердің бағы жанды. Алғашқы минуттан-ақ ойынды бақылауға алып, жүйелі шабуылға көшті. Нәтижесінде, 3-ші минутта – Владислав Дюкарев, 26-шы минутта Евгений Королінский, 32-ші минутта – Владислав кездесудегі екінші шайбасын салып, таблодағы есепті 3:0-ге жеткізеді. Ал, үшінші айналымның басында қарсыластар бір шайба салып, есеп алшақтығын қысқартпақ болған. Кездесудің аяқталуына соңғы минут қалғанда «Сарыарқа» шабуылшысы Егор Смолянинов шайба салып, ойынды 4:1 есебімен тәмамдады.

Енді жерлестер 10-11 қазанда сыртта петропавлдық «Құлагерге» қарсы ойнайды.

Сурет клубтың әлеуметтік желідегі парақшасынан

ORTALYQ QAZAQSTAN
Қарағанды облыстық қоғамдық-саяси газеті

Құрылтайшысы: облыс әкімдігі
МЕНШІК ИЕСІ: «Saryarqa Aqparat» ЖШС

Директор
Қайрат Жүнісұлы ӘБІЛДА

Директордың орынбасары
Станислав Альбертович ПЕСНЕВ

Директордың орынбасары
Галия Боранқұлқызы БАСТЕНОВА

Бас редактор
Е.К. МҰСАБЕК

Бас редактордың орынбасары
Қ.А. АЙТЖАН

Сайт редакторы
А.Ә. СОВЕТ

Жауапты хатшы
С.Б. ПИЯШ

Телефондар:
Бас редактор: 43-38-53
Бас редактордың орынбасары: 43-58-08
Интернет-редакция редакторы: 43-38-33
Жауапты хатшы: 43-49-72
Жарнама, факс: 43-57-82, 43-21-55;

Меншікті тілшілер:
Ақтоғай, Шет, Балқаш,
Приозерск: 8-702-293-13-70
Қарқаралы, Нұра,
Осакаров: 8-702-216-73-50
Теміртау, Саран, Шахтинск, Абай,
Бұқар жырау: 8-775-189-33-19

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнамалар мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.
Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.
Материалдың жариялану ақысы төленген

Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде қайта тіркеуден өтіп, 2020 жылғы 15 желтоқсанда № KZ18VPY00030163 куәлігі берілді.
Газет сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері шығады.
Мекенжайымыз: 100009, Қарағанды қ., Әлімхан Ермеков көшесі, №33 үй.

Электрондық пошта: ortalyk.kz@gmail.com; ortalyk.kaz@mail.ru
Жарнама бөлімі: ortalyk.reklama@mail.ru

Газет жеткізілмесе
41-26-82, 43-57-88
телефонына хабарласыңыздар.

«БанкЦентрКредит» АҚ ҚФ
Есеп-шот: kz50826MOKZTD2003131,
БИК KСJBKZXX БИН 000840001412

Тарапымы 3 165

№112 тапсырыс. Индекс 65484
Офсеттік басылым. Көлемі 4 баспа табақ.

Бағасы келісім бойынша
«Типография Арко» ЖШС баспаханасында басылды.
Қарағанды қ., Сәтбаев қ., 15.
Газеттің компьютерлік орталығында теріліп, беттелген.
Кезекші редактор ЕРІК НАРЫН